

รายงานผลการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓
ของคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงยุติธรรม

ส่วนที่ ๑ บทสรุปผู้บริหาร

คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงยุติธรรม (ค.ต.ป. ประจำกระทรวงยุติธรรม) ได้พิจารณาคัดเลือกประเด็นการตรวจสอบฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อดำเนินการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ตามแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๒ ประเด็น ได้แก่ ๑. ประเด็นการตรวจสอบโดยอิสระ กระบวนการด้านทัศนคติปฏิบัติ กรณีการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ๒. ประเด็นการตรวจสอบจากตัวชี้วัดกระทรวงโครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) โดยใช้วิธีการ ศึกษาจากเอกสารหลักฐาน วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล สอบถามผู้รับผิดชอบ ประชุมแบบมีส่วนร่วมกับผู้บริหารของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และเดินทางไปปฏิบัติงานติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการในพื้นที่ดำเนินงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินแผนงาน/โครงการ ว่าจะสามารถดำเนินการเป็นไปได้อย่างโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด รวมทั้งรับทราบปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัด ของการดำเนินการ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการตรวจสอบและประเมินผลกระบวนการด้านทัศนคติปฏิบัติ กรณีการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำฯ พบว่า การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ ๓ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ ๔ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ ๖ การปรับสมดุลและพัฒนาาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่ ประเด็นที่ ๑๐ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ประเด็นที่ ๑๑ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ประเด็นที่ ๑๗ ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม และประเด็นที่ ๒๒ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และแผนปฏิบัติราชการระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) ของกระทรวงยุติธรรมที่สอดคล้อง ได้แก่ ส่งเสริมคนดีสู่สังคม ในภาพรวมมีผลการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด สอดคล้องตามหลัก ธรรมาภิบาล (Good Governance) และมีความเพียงพอในการบริหารงานอย่างมีคุณภาพตามหลักวงจรคุณภาพ (PDCA cycle) โดย ค.ต.ป.ประจำกระทรวงยุติธรรม ได้มีข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ สรุปได้ดังนี้

๑) กระบวนการด้านทัศนคติปฏิบัติ กรณีการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19)

ข้อค้นพบที่สะท้อนตามยุทธศาสตร์ชาติ

ข้อดี

(๑) ผู้ต้องขังที่อยู่ในการควบคุมตัวภายในเรือนจำและทัณฑสถาน จะได้รับการปฏิบัติและการพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละราย ซึ่งความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ด้านที่ ๓ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ต้องขังและผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานที่ควบคุม กระทั่งวงยุติธรรมโดยเรือนจำและทัณฑสถาน จะมีการจัดทำแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังรายบุคคล (Sentence Plan) โดยการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังและกำหนดโปรแกรมพัฒนาหรือกำหนดหลักสูตรสำหรับการพัฒนาพฤติกรรมอย่างเหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังแต่ละรายที่มีความแตกต่างกันในสาเหตุของการกระทำผิด ความสนใจ ทักษะ ความชำนาญ พฤติการณ์ในการกระทำผิด และเป้าหมายหลังพ้นโทษ รวมทั้งการจัดหลักสูตรเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ซึ่งผู้ต้องขังแต่ละรายจะได้รับการพัฒนาทางด้านจิตใจ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๐ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม โดยผู้ต้องขังได้รับการพัฒนาทางด้านจิตใจ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม โดยเรือนจำและทัณฑสถาน ได้จัดให้มีการอบรมการพัฒนาจิตใจ การฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง และมีการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ เพื่อให้บุคคลกลุ่มนี้เมื่อได้รับการปล่อยตัวสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่กระทำผิดซ้ำ และเป็นบุคคลที่สังคมยอมรับได้

(๒) ผู้ต้องขังที่อยู่ในการควบคุมตัวภายในเรือนจำและทัณฑสถาน ได้รับการดูแลด้านสุขภาพอย่างสอดคล้องเหมาะสม ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ในประเด็นความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยเรือนจำและทัณฑสถาน ได้ปฏิบัติตามมาตรการการเฝ้าระวังป้องกัน ควบคุม การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 โดยมาตรการการคัดกรองผู้ต้องขังเข้าใหม่ ผู้ต้องขังรับย้าย ผู้ต้องขังกลับจากศาล หากพบว่ามีไข้หรือมีอาการเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ เจ้าหน้าที่จะดำเนินการแจ้งหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ เพื่อทำการวินิจฉัยและรักษาต่อไป และในกรณีที่ไม่มีอาการต้องสงสัย เรือนจำและทัณฑสถาน จะแยกกักตัวเป็นเวลา ๑๔ วัน พร้อมทั้งเฝ้าดูแลและติดตามอาการอย่างใกล้ชิด และมีมาตรการเฉพาะในการดูแลผู้ต้องขังกลุ่มเปราะบางในเรือนจำและทัณฑสถาน ที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ อาทิ ผู้ต้องขังสูงอายุ และผู้ต้องขังที่มีอาการป่วยหรือมีโรคประจำตัว ซึ่งพบว่า ณ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ไม่มีผู้ต้องขังภายในเรือนจำและทัณฑสถานติดเชื้อโควิด - 19

ข้อบกพร่อง

(๑) นักโทษเด็ดขาด ที่ได้รับการพักการลงโทษ หากไม่มีผู้อุปการะ หรือขาดครอบครัวรองรับ ก็จะไม่ได้รับการพิจารณาให้ได้รับการพักการลงโทษตามคำพิพากษา ซึ่งทำให้เป็นภาระของรัฐที่จะต้องดูแลและเลี้ยงดูต่อไปจนครบกำหนดโทษ

(๒) กระบวนการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ยังไม่บรรลุเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรม ในประเด็นการกระทำผิดซ้ำของผู้ผ่านการพัฒนาพฤติกรรมลดลง ค้นพบว่าภายในระยะเวลา ๓ ปีแรกของนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัว มีการกระทำผิดซ้ำเพิ่มขึ้นตามจำนวนปีที่ได้รับการปล่อยตัว

(๓) ขาดการบูรณาการข้อมูลระหว่างกรมราชทัณฑ์ สำนักงาน ป.ป.ส. และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทำให้กระบวนการพิจารณาพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา เกิดความขัดข้อง การพิจารณาการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของคณะกรรมการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาล่าช้า และเกิดข้อบกพร่องผิดพลาด เช่น การปล่อยตัวรายนายสมคิด พุ่มพวง นักโทษรายสำคัญ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ซึ่งคณะกรรมการฯ ขาดข้อมูลสำคัญจากหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้อง ในการพิจารณาการปล่อยตัว เมื่อมีการกระทำผิดซ้ำของผู้พ้นโทษ ซึ่งทำให้เสียชื่อเสียงและอาจจะทำให้ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระทรวงยุติธรรมลดลง เป็นต้น

(๔) อุปกรณ์หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ มีจำกัดหรือไม่เพียงพอต่อความต้องการให้บริการประชาชน ซึ่งเกิดจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ซึ่งส่วนราชการต้องมีการปรับเปลี่ยนในการให้บริการประชาชนผ่านระบบออนไลน์ และมาตรการการเว้นระยะห่างทางสังคมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด -19 เข้าสู่เรือนจำและทัณฑสถาน เช่น การให้บริการเยี่ยมญาติผ่านระบบออนไลน์ โดยให้ญาติดำเนินการนัดหมายล่วงหน้าและจำกัดเวลาของการเยี่ยมผู้ต้องขังแต่ละราย ซึ่งจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการมีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอต่อการให้บริการดังกล่าว เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

๑. ประเด็นที่ต้องการให้หัวหน้าส่วนราชการนำไปดำเนินการปรับปรุง

ประเด็นที่ต้องการให้หัวหน้าส่วนราชการนำไปดำเนินการปรับปรุง

๑) เพื่อแก้ไขปัญหาในกรณีที่นักโทษเด็ดขาด มีคุณสมบัติได้รับการพักการลงโทษ แต่ไม่มีผู้อุปการะ หรือไม่มีครอบครัวรองรับ กระทรวงยุติธรรมอาจพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น แต่ต้องมีการนำมาตราเสริมอื่น ๆ ควบคุม เช่น การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้กับกลุ่มผู้ต้องขังดังกล่าว เป็นต้น

๒) หลักสูตรการฝึกวิชาชีพ และแรงงานรับจ้างผู้ต้องขัง ควรเป็นหลักสูตรที่เพิ่มทักษะฝีมือในวิชาชีพที่ผู้ต้องขังมีความถนัด รวมถึงยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงานผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับทักษะฝีมือในวิชาชีพที่ถนัด และเหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงาน เช่น ในอนาคต สังคมไทยเป็นสังคมที่มีผู้สูงอายุมากขึ้น หากผู้สูงอายุต้องการคนดูแลตนเอง โดยที่ลูกหลานไม่มีเวลา และไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในครอบครัวได้ หากกรมราชทัณฑ์จัดอบรมหรือฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังหญิงที่มีจิตใจรักงานด้านบริการ และให้มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งมีหน่วยงานให้การรับรองในการประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ ซึ่งจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะให้ผู้พ้นโทษสามารถประกอบอาชีพ มีรายได้ โดยพึ่งพาตนเองได้และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข รวมถึงไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก เป็นต้น

๓) ควรมีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเพื่อเสริมการปฏิบัติงาน ได้แก่ ระบบการคัดกรองโดย AI (Artificial Intelligence) ซึ่งสามารถคัดกรองข้อมูลผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประกอบการพิจารณาพักการลงโทษ อย่างถูกต้องแม่นยำ โดยต้องมีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างกรมราชทัณฑ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมคุมประพฤติ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และศาลยุติธรรม ซึ่งคาดว่าจะประโยชน์มาก หากได้รับการส่งเสริมในระดับนโยบาย เพื่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องนี้ ส่งผลการดำเนินงานมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

๔) กระทรวงยุติธรรม ควรมอบหมายให้ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงยุติธรรม เช่น สำนักงานกิจการยุติธรรม เป็นต้น เป็นเจ้าภาพหลัก ในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดมาตรการการให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้พ้นโทษหรือผู้ที่ได้รับการปล่อยตัว ก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา ให้มีอาชีพ รายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว เช่น การกำหนดมาตรการการสร้างแรงจูงใจให้มีผู้จ้างงานผู้พ้นโทษมากขึ้น มีการประกันความเสียหายกรณีที่ผู้พ้นโทษทำผิดเงื่อนไขข้อตกลงที่ได้ทำสัญญาตกลงกันไว้ โดยการกำหนดวงเงินชดเชย หรือการประกันความเสียหายอยู่ในวงเงินหรือขอบเขตที่เหมาะสม เป็นต้น

๕) การดำเนินการพักการลงโทษ ควรต้องมีการพิจารณาดำเนินการกลับกรองตามกฎเกณฑ์ ที่มีอยู่อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเด็นเรื่องความเห็นจากครอบครัวผู้เสียหาย ซึ่งจะเป็นประเด็นทาง สังคม และอาจจะมีคำถามจากสังคมได้

๖) กระทรวงยุติธรรมร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรศึกษาระบบการลบบประวัติ อาชญากร โดยกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการลบบประวัติอาชญากร เพื่อให้โอกาสผู้พ้นโทษสามารถอยู่ใน สังคมและสามารถประกอบอาชีพต่อไปได้ ซึ่งจะทำให้โอกาสผู้พ้นโทษกระทำผิดซ้ำลดลง

๒. ประเด็นที่ต้องการให้คณะรัฐมนตรีตัดสินใจ

-ไม่มี-

สรุปประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากประเด็นที่ตรวจสอบ (Better Life)

กระบวนการด้านทัณฑปฏิบัติ กรณีการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ และผลกระทบ จากมาตรการการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด - 19 โดยมีเป้าประสงค์ของโครงการฯ คือ นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวจากการพักการลงโทษและลดวัน ต้องโทษจำคุก ไม่มีการกระทำผิดซ้ำและมีอาชีพ และป้องกันมิให้เกิดการแพร่ระบาดของ โควิด - 19 เข้าสู่ เรือนจำและทัณฑสถาน ซึ่งการดำเนินงานของกระบวนการด้านทัณฑปฏิบัติ กรณีการลดความแออัดของ ผู้ต้องขังในเรือนจำฯ ได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ กฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของ นักโทษเด็ดขาด และเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับ การปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และประกาศกรมราชทัณฑ์ เรื่องหลักเกณฑ์การพิจารณาพักการลงโทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งจากประเด็นการตรวจสอบดังกล่าว ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ คือ

๑. ให้ประชาชนมีความมั่นใจว่า นักโทษเด็ดขาดที่จะได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษ ตามคำพิพากษา มีการผ่านกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัย การพัฒนาจิตใจ และการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต่าง ๆ ตามแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังรายบุคคล (Sentence Plan) รวมถึงมีการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว ผู้ต้องขัง เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับครอบครัวและสังคมได้

๒. นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา ซึ่งมีไม่ใช่เป็นคดี ที่ร้ายแรง หรือคดีที่สะท้อนขวัญของสังคม หากสังคมหรือประชาชนให้โอกาสกลุ่มคนเหล่านี้ มีอาชีพ มีรายได้ เลี้ยงตนเองและครอบครัว เชื่อได้ว่าสามารถคืนคนดีสู่สังคมได้

๒) โครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบ ค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของ เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19)

ข้อค้นพบที่สะท้อนตามยุทธศาสตร์ชาติ

ข้อดี

(๑) สร้างทีมวิทยากรแกนนำ ๕ จังหวัดพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง จำนวน ๓๘ คน มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการ บำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด และมีความเข้าใจสามารถวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้มปัญหายาเสพติดหรือ ผู้ติดยาเสพติดในระดับพื้นที่ และสามารถขยายผลสร้างเครือข่ายวิทยากรในพื้นที่ รวมทั้งแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน

ทั้งนี้ การพัฒนาวิทยาการแกนนำสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านความมั่นคง เป้าหมาย ข้อ ๒.๒ บ้านเมืองมีความมั่นคงทุกมิติและทุกระดับ โดยพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมตระหนักรู้เรื่องความมั่นคงและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาอาชญากรรม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนการส่งเสริมอาชีพเพื่อการมีงานทำและรายได้ที่เพียงพอ

(๒) ผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินได้รับการบำบัดฟื้นฟูยาเสพติด โดยผ่านกระบวนการอบรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และทักษะอาชีพ ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ฝึกระเบียบวินัย การเป็นพลเมืองดีและการช่วยเหลือสังคม การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การสร้างจิตสำนึกรักและเคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยการฝึกอาชีพได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การปลูกผักสวนครัว ช่างยนต์ เป็นต้น ซึ่งสามารถช่วยลดการกลับไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด และสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข

ทั้งนี้ การบำบัดฟื้นฟูยาเสพติดสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านความมั่นคง เป้าหมาย ข้อ ๒.๒ บ้านเมืองมีความมั่นคงทุกมิติและทุกระดับ โดยการเสริมสร้างความสงบสุขเรียบร้อยและสันติสุขให้กับประเทศไทย ประชาชนอยู่ดีมีสุขมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสังคมมีความเข้มแข็งพร้อมที่จะแก้ปัญหาของประเทศ

(๓) ผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน ได้รับการเสริมสร้างทักษะในการประกอบวิชาชีพ และสนับสนุนส่งเสริมให้มีอาชีพ ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทของแต่ละพื้นที่ เช่น การตรวจซ่อมบำรุงเครื่องปรับอากาศ งานตรวจและเดินสายไฟในอาคาร เป็นต้น ซึ่งช่วยป้องกันปัญหาการกลับไปกระทำผิดซ้ำ และสร้างความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของตนเอง รวมทั้งเป็นทางเลือกในการนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ

ทั้งนี้ การเสริมสร้างทักษะในการประกอบวิชาชีพสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เป้าหมาย ข้อ ๒.๓ เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ โดยส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีขีดความสามารถในการจัดการวางแผนชีวิต สุขภาพ ครอบครัว การเงินและอาชีพ อันเป็นการสร้างการเรียนรู้จากภายในเพื่อสร้างคนที่มีระบบคิดที่มีเหตุผลและพึ่งตนเองได้ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(๔) การติดตามผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน โดยใช้แบบสอบถามหลังจากการอบรม ๑ เดือน พบว่า ผู้ผ่านการอบรมได้รับการยอมรับจากครอบครัวดีขึ้น ร้อยละ ๘๕.๑๔ โดยการนำครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน ช่วยให้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัว นอกจากนี้ บางครอบครัวที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน มีความเข้าใจกระบวนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในการเข้ารับการบำบัด

ทั้งนี้ การได้รับการยอมรับจากครอบครัวดีขึ้น สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เป้าหมาย ข้อ ๒.๒ สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต โดยการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้าน กาย ใจ สติปัญญาและสังคม มุ่งเน้นการเสริมสร้างการจัดการสุขภาวะในทุกรูปแบบ ที่นำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และมีทักษะด้านสุขภาวะที่เหมาะสม

(๕) กิจกรรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินสามารถลดจำนวนผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด แต่ยังคงเน้นย้ำของการตัดวงจรยาเสพติดโดยการนำผู้เสพยาเข้าร่วมโครงการเป็นระยะเวลา ๑๒ วัน ซึ่งผู้เสพยาบางรายเป็นผู้ค้า ทำให้จำนวนเงินที่ไหลเวียนในวงจรยาเสพติดในพื้นที่ที่ต้องหยุดลงชั่วคราว รวมทั้งสามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากผู้ผ่านการอบรมเพื่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องนำมาขยายผลสู่การจับกุม ผู้ค้า และผู้เสพยาเสพติดต่อไป

ทั้งนี้ การลดจำนวนผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านความมั่นคง เป้าหมาย ข้อ ๒.๒ บ้านเมืองมีความมั่นคงทุกมิติและทุกระดับ โดยยกระดับวิธีการแก้ไขปัญหาที่อาศัยการผนึกกำลังคนและทรัพยากรให้มีส่วนร่วมแบบบูรณาการอย่างแท้จริง และเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและประชาชนที่ส่งผลต่อความมั่นคงต่างๆ

ข้อบกพร่อง

(๑) การพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำยังไม่มีการติดตามและการประเมินผลการปฏิบัติงาน สร้างเครือข่ายวิทยากรในพื้นที่ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์แก้ไขปัญหา ยาเสพติด เพื่อนำข้อมูล มาวิเคราะห์และ พัฒนาหลักสูตรวิทยากรแกนนำเพิ่มเติม เพื่อยกระดับศักยภาพวิทยากรแกนนำให้สามารถถ่ายทอดความรู้ และนำมาปรับใช้ในการทำกิจกรรมในค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินพื้นที่อื่น

(๒) โครงการยังไม่มีแผนบริหารความเสี่ยงหรือแผนรองรับการดำเนินงานภายใต้สถานการณ์วิกฤต จึงทำให้แผนการดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่โครงการกำหนด เช่น โครงการกำหนดจัดประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานศูนย์ขวัญแผ่นดิน จำนวน ๔ ครั้ง แต่ดำเนินการจัดประชุมได้ ๑ ครั้ง

(๓) ข้อมูลผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินยังไม่มีระบบบริหารจัดการฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อสามารถที่จะนำไปวิเคราะห์และประมวลผลสำหรับการดำเนินโครงการครั้งต่อไปในพื้นที่อื่น และเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพยาเสพติด รวมทั้งการติดตามและดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๔) การบูรณาการและประสานความร่วมมือข้อมูลเกี่ยวกับวิทยากรแกนนำและผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินกับสำนักงานยุติธรรมจังหวัดและหน่วยงานในพื้นที่เกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดยังไม่เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

๑. ประเด็นที่ต้องการให้หัวหน้าส่วนราชการนำไปดำเนินการปรับปรุง

๑) กรมคุมประพฤติควรมีระบบการติดตามและประเมินผลวิทยากรแกนนำที่ขยายผลสร้างเครือข่ายวิทยากรในพื้นที่ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์แก้ไขปัญหา ยาเสพติด เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และ พัฒนาหลักสูตรวิทยากรแกนนำเพิ่มเติม เพื่อยกระดับศักยภาพวิทยากรแกนนำให้สามารถถ่ายทอดความรู้ และนำมาปรับใช้ในการทำกิจกรรมในค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินพื้นที่อื่น รวมทั้งควรศึกษาวิเคราะห์ชุดเครื่องมือ (Toolkits) สำหรับใช้ในการติดตามประเมินผลที่มีรายงานผลทางวิชาการรองรับมีความน่าเชื่อถืออย่างมีมาตรฐาน

๒) ผู้รับผิดชอบโครงการควรมีแผนบริหารความเสี่ยง หรือแผนบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan : BCP) รองรับกรณีดำเนินงานภายใต้สถานการณ์วิกฤต เช่น การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) เพื่อให้แผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด รวมทั้งควรมีการติดตามแผนการดำเนินโครงการที่กำหนดอย่าง

ครบถ้วน หากไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่กำหนดไว้ในช่วงเวลาดังกล่าวควรมีการปรับปรุงแผนการดำเนินโครงการรองรับเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

๓) กรมคุมประพฤติควรมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูล เพื่อรองรับข้อมูลผู้ผ่านการอบรม ค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน โดยนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลเพื่อการปฏิบัติงานในการติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูลส่งต่อในการดำเนินโครงการรุ่นถัดไป พร้อมทั้งส่งต่อข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพยาเสพติดได้อย่างรวดเร็ว

๔) กรมคุมประพฤติควรร่วมกับสำนักงานยุติธรรมจังหวัด ศูนย์ยุติธรรมชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนป้องกันอาชญากรรมซึ่งสอดคล้องกับแผนงานบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ โดยร่วมจัดทำข้อเสนอโครงการในพื้นที่จังหวัดเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) พิจารณา ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับกรอบแนวทางป้องกันอาชญากรรม คือ การป้องกันอาชญากรรมด้วยการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ (มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๐)

๒. ประเด็นที่ต้องการให้คณะรัฐมนตรีตัดสินใจ

-ไม่มี-

สรุปประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากประเด็นที่ตรวจสอบ (Better Life)

๑. การดำเนินงานของค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินด้วยกระบวนการฝึกอบรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและฝึกทักษะอาชีพ สามารถช่วยให้ผู้ติดยาเสพติดได้รับการบำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ ส่งผลให้ประชาชนและชุมชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ช่วยลดการติดยาเสพติดและการแพร่ระบาดของยาเสพติด และลดปัญหาอาชญากรรมในสังคม รวมทั้งป้องกันการกลับมากระทำผิดซ้ำ

๒. ผู้ติดยาเสพติดสามารถปรับเปลี่ยนความคิด ทักษะคติ และพฤติกรรม รวมทั้งได้รับการเสริมสร้างทักษะในการประกอบอาชีพผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินช่วยให้มีอาชีพที่สุจริตทำให้ชุมชนและสังคมเกิดความเชื่อมั่น ยอมรับ และให้โอกาสผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน จึงทำให้ผู้ที่เคยติดยาเสพติดพร้อมที่จะกลับมาเป็นคนดีของสังคมต่อไป

ส่วนที่ ๒ การรายงานผลการตรวจสอบและประเมินผล

๑. ข้อมูลทั่วไป

๑.๑ ชื่อประเด็น (Issue)

๑) กระบวนการด้านทัศนปฏิบัติ กรณีการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19)

๒) โครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหายาเสพติด ในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19)

๑.๒ วัตถุประสงค์ของประเด็น (Issue)

๑) เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินการว่าสามารถดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนด

๒) เพื่อรับทราบปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดของการดำเนินการ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

๑.๓ ความสอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างประเด็น (Issue) การตรวจสอบและประเมินผล กับ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) นโยบายรัฐบาล (นโยบายหลัก ๑๒ ด้าน และนโยบายเร่งด่วน ๑๒ เรื่อง) ยุทธศาสตร์กระทรวง แผนงานบูรณาการ และภาพลักษณ์ของกระทรวง

จากการตรวจสอบและประเมินผลแผนงาน/โครงการ พบว่า การดำเนินงานของแผนงาน/โครงการ มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) นโยบายสำคัญของรัฐบาล และนโยบาย/ยุทธศาสตร์สำคัญของกระทรวงยุติธรรม ในภาพรวมมีผลการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด สอดคล้องตามหลักธรรมาภิบาล และมีความเพียงพอในการบริหารงานอย่างมีคุณภาพตามหลัก PDCA โดย ค.ต.ป. ประจำกระทรวงยุติธรรม ได้มีข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๒. สรุปผลการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการตามประเด็น (Issue) การตรวจสอบ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๒.๑ การประเมินความเสี่ยง

๑) กระบวนการด้านทัศนปฏิบัติ กรณีการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19)

จากการประเมินความเสี่ยงกระบวนการด้านทัศนปฏิบัติ กรณีการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ และผลกระทบจากมาตรการการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด - 19 มีข้อค้นพบและให้ข้อเสนอแนะการแก้ไขหรือลดความเสี่ยง โดยให้หน่วยงานพิจารณาจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง เพื่อลดหรือควบคุมความเสี่ยง ดังนี้

๑.๑) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk)

ความเสี่ยงจากการกำหนดนโยบาย

จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 ทำให้ไม่สามารถลดจำนวนผู้ต้องขังให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดมาตรการป้องกัน ฝัาระวังและควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 มิให้แพร่ระบาดได้ในเรือนจำ โดยให้เรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดและให้แจ้งการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในเรือนจำและทัณฑสถาน

ข้อเสนอแนะการแก้ไขหรือลดความเสี่ยง

ให้หยุดหรือชะลอการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในเรือนจำและทัณฑสถาน เพื่อเป็นการควบคุม มิให้เกิดโรคและการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 ซึ่งเป็นโรคอุบัติใหม่ที่ยังไม่สามารถควบคุมโรคได้ หรือหากกรมราชทัณฑ์ มีมาตรการในการป้องกัน การจัดการที่ดี หรือมีระบบการควบคุมมิให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคได้ ให้ดำเนินการโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

ความเสี่ยงจากการนำนโยบาย/กลยุทธ์ไปปฏิบัติ

เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ (ผู้คุม) และหรือผู้ต้องขังติดเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 หากเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศไม่ถือปฏิบัติตามมาตรการป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 และมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในเรือนจำและทัณฑสถานอย่างปกติ

ข้อเสนอแนะการแก้ไขหรือลดความเสี่ยง

กรมราชทัณฑ์ติดตามและกำกับให้เรือนจำและทัณฑสถาน ดำเนินการตามมาตรการ ฝัาระวัง ป้องกัน ควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 อย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง หากพบว่าเจ้าหน้าที่หรือผู้ต้องขังติดเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 ให้แยกและกักตัวและปฏิบัติตามมาตรการของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID - 19 (ศบค.) อย่างเคร่งครัด

ความเสี่ยงจากการบริหารงาน

ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว ไม่สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมหรือ ฝึกวิชาชีพนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองหรือครอบครัว และอาจจะทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำได้ การฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่จะได้รับการพิจารณาลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษ ดังนั้น นโยบายต้องมีความชัดเจน ในการกำหนดให้มีการศึกษา วิเคราะห์ หรือปรับเปลี่ยนหลักสูตรการอบรมหรือการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และให้ตรงกับความต้องการของตลาด หรือศักยภาพของผู้ต้องขังแต่ละราย ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่กระทบต่อเป้าประสงค์ของกระบวนการด้านทัณฑปฏิบัติ กรณีลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ

ข้อเสนอแนะการแก้ไขหรือลดความเสี่ยง

๑. ให้กรมราชทัณฑ์ปรับปรุงหลักสูตรการฝึกวิชาชีพให้ทันสมัยและสอดคล้องกับ ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ หรือขอความร่วมมือสถาบันอาชีววะ ให้การสนับสนุนการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง และสามารถนำไปประกอบอาชีพเมื่อพ้นโทษได้

๒. กระทรวงยุติธรรม ควรกำหนดนโยบายการติดตาม การดำเนินชีวิตหลังออกจาก เรือนจำของผู้พ้นโทษ จนกระทั่งผู้พ้นโทษมีงานทำ และมีรายได้เพียงพอ เพื่อสามารถให้คำแนะนำปรึกษา แก่ผู้พ้นโทษจนกระทั่งผู้พ้นโทษสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติ รวมไปถึงการให้ประโยชน์แก่

ผู้ประกอบการ ให้ได้รับประโยชน์จากการรับผู้พันโทเข้าทำงานในองค์กรมากขึ้น เช่น สิทธิประโยชน์ในด้าน การลดหย่อนภาษี ๒ เท่า เป็นต้น

๑.๒) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน/ปฏิบัติการ (Operational Risk)

ความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงานของบุคลากร (People risk)

กระบวนการพักการลงโทษล่าช้า ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของเรือนจำและทัณฑสถาน ปฏิบัติงานไม่ครบถ้วนตามขั้นตอนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของการพักการลงโทษ ตามกฎกระทรวง กำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาด และเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพัก การลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. ๒๕๖๒ เช่น ไม่ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลคดีของผู้ต้องขัง แต่ละราย กับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมคุมประพฤติสำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และ ศาลยุติธรรม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการแก้ไขหรือลดความเสี่ยง

ให้กรมราชทัณฑ์ กำกับและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานรวมถึงกำหนดระยะเวลา การปฏิบัติงานตามกระบวนการให้ประโยชน์แก่นักโทษเด็ดขาด โดยกำหนดเป็นตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของ เรือนจำและทัณฑสถาน

ความเสี่ยงที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน (Technology risk)

การตรวจสอบข้อมูลคดีของผู้ต้องขังล่าช้า หรือไม่ถูกต้องครบถ้วน ซึ่งเป็นข้อมูล ประกอบการพิจารณาการพักการลงโทษ และการลดวันต้องโทษจำคุก เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ หรือผู้ปฏิบัติงาน ต้องดำเนินการรวบรวมเอกสารและตรวจสอบข้อมูลคดี ลายนิ้วมือของผู้ต้องขังแต่ละรายกับหน่วยงานภายนอก ที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมคุมประพฤติ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และศาลยุติธรรม เป็นต้น ซึ่งมีความล่าช้า และเสียเวลาในการติดตามทวงถาม

ข้อเสนอแนะการแก้ไขหรือลดความเสี่ยง

ควรมีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเพื่อเสริมการปฏิบัติงาน ได้แก่ ระบบการคัดกรองโดย AI (Artificial Intelligence) ซึ่งสามารถคัดกรองข้อมูลผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประกอบการพิจารณา พักการลงโทษ อย่างถูกต้องแม่นยำ โดยต้องมีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างกรมราชทัณฑ์กับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมคุมประพฤติ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และศาลยุติธรรม ซึ่งคาดว่าจะ เป็นประโยชน์มาก หากได้รับการส่งเสริมในระดับนโยบาย เพื่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องนี้ ส่งผล การดำเนินงานมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น หากไม่ได้รับการสนับสนุนระบบการคัดกรองโดย AI (Artificial Intelligence) กระบวนการยุติธรรม ควรมีส่วนในการสร้างความเข้าใจและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าว

ความเสี่ยงที่เกิดจากกระบวนการทำงาน หรือขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Process risk)

กระบวนการพักการลงโทษล่าช้าไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจากไม่สามารถ ดำเนินการจัดการอบรมหรือฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังได้ ตามคำสั่งของกรมราชทัณฑ์ ให้งดการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในเรือนจำและทัณฑสถาน รวมทั้งงดจัดหลักสูตรการอบรมและหรือการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง จากมาตรการ ป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 มิให้เกิดการแพร่ระบาดในเรือนจำและทัณฑสถาน

ข้อเสนอแนะการแก้ไขหรือลดความเสี่ยง

ให้หยุดหรือชะลอการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในเรือนจำและทัณฑสถาน เพื่อเป็นการ ควบคุม มิให้เกิดโรคและการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 ซึ่งเป็นโรคอุบัติใหม่ที่ยังไม่สามารถควบคุมโรคได้

หรือหากกรมราชทัณฑ์ มีมาตรการในการป้องกัน การจัดการที่ดี หรือมีระบบการควบคุมมิให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคได้ ให้ดำเนินการจัดการอบรมหรือฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

๑.๓) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk)

ความเสี่ยงจากงบประมาณที่ได้รับและการใช้จ่ายงบประมาณ

การย้ายผู้ต้องขัง ไปยังเรือนจำชั่วคราวหรือทัณฑสถานเปิดไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรสำหรับการขนย้ายผู้ต้องขังมีไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะการแก้ไขหรือลดความเสี่ยง

ให้กระทรวงยุติธรรมจัดสรรเงินงบประมาณในการสนับสนุนการขนย้ายผู้ต้องขังไปยังเรือนจำชั่วคราวหรือทัณฑสถานเปิด และการเคลื่อนย้ายต้องมีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา - 19

ความเสี่ยงด้านศักยภาพด้านการเงิน

งบประมาณที่ใช้ในการจัดอบรมวิชาชีพให้ผู้ต้องขังตามหลักเกณฑ์ของการพักการลงโทษก่อนกำหนด ไม่คุ้มค่าเนื่องจากผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว ไม่สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปประกอบอาชีพได้

ข้อเสนอแนะการแก้ไขหรือลดความเสี่ยง

กรมราชทัณฑ์ ควรวางแผนในการติดตามผลการประกอบอาชีพของผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาความจำเป็นในการจัดหลักสูตรหลักสูตรการอบรมหรือการฝึกวิชาชีพให้เหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละพื้นที่หรือภูมิภาคต่อไป

๑.๔) ความเสี่ยงด้านกฎหมาย กฎเกณฑ์ต่าง ๆ (Compliance Risk)

จากการประเมินความเสี่ยงที่เกิดจากการขัดข้องในการดำเนินงานตามกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ หน่วยงานมีแผนบริหารความเสี่ยงและระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสม และเป็นความเสี่ยงที่ยอมรับได้

๑.๕) ความเสี่ยงด้านอื่น ๆ

ญาติผู้ต้องขังมีการร้องเรียนในการให้บริการของเรือนจำและทัณฑสถาน และมีระยะเวลาในการเยี่ยมผู้ต้องขังน้อยลง จากมาตรการป้องกัน ฝ่าระวังและควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 เรือนจำและทัณฑสถาน ได้ประกาศงดการเยี่ยมญาติแบบใกล้ชิด แต่มีการให้บริการเยี่ยมญาติผ่านระบบออนไลน์ โดยให้มีการนัดหมายล่วงหน้าและจำกัดเวลาของการเยี่ยมญาติ (ผู้ต้องขัง) แต่ละราย แต่เนื่องด้วยอุปกรณ์หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ มีจำกัดหรือไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ขอใช้บริการในการเยี่ยมญาติใกล้ชิด หรือภารกิจสนับสนุนด้านอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะการแก้ไขหรือลดความเสี่ยง

๑. ให้กรมราชทัณฑ์ ดำเนินการศึกษาและจัดระบบการเยี่ยมญาติ แบบวิถีใหม่ (New Normal) เพื่อให้มีความปลอดภัยจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา - 19

๒. กรมราชทัณฑ์ ควรจัดหาคอมพิวเตอร์ตามความต้องการของเรือนจำและทัณฑสถาน เพื่อให้บริการในการเยี่ยมญาติผ่านระบบออนไลน์ โดยอาจจะผ่านแอปพลิเคชัน LINE หรือการติดต่อผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ e-mail ทดแทนระบบเดิมการเยี่ยมญาติแบบใกล้ชิด

๓. หน่วยงานราชการในสังกัดกระทรวงยุติธรรม เช่น สำนักงานยุติธรรมจังหวัด ให้การสนับสนุนโดยการให้บริการประชาชนในด้านการเยี่ยมญาติ (ผู้ต้องขัง) กับเรือนจำและทัณฑสถาน ซึ่งญาติผู้ต้องขังสามารถขอใช้บริการได้ เป็นต้น

๒) โครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19)

จากการประเมินความเสี่ยงโครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) มีข้อค้นพบและให้ข้อเสนอแนะการแก้ไขหรือลดความเสี่ยงโดยให้หน่วยงานพิจารณาจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง เพื่อลดหรือควบคุมความเสี่ยง ดังนี้

ด้านการดำเนินการ/ปฏิบัติการ

(๑) ความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงานของบุคลากร/อัตรากำลัง (People risk) คือ ผู้ปฏิบัติงานขาดความเข้าใจในขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ข้อเสนอแนะการแก้ไข/ลดความเสี่ยง คือ ควรจัดอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจในการเตรียมความพร้อมให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และควรมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน

(๒) ผู้ปฏิบัติงานไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน เนื่องจากกิจกรรมมีระยะเวลา ๑๒ วัน โดยต้องมีพี่เลี้ยงประจำกลุ่มตลอดระยะเวลา

ข้อเสนอแนะการแก้ไข/ลดความเสี่ยง คือ ควรขอความร่วมมือจากกลไกชุมชนที่มีความสนใจเป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมและอาสาสมัครคุมประพฤติเข้าร่วมเป็นพี่เลี้ยง และสร้างทีมบูรณาการเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นพี่เลี้ยงกิจกรรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน เพื่อทดแทนบุคลากรไม่เพียงพอ โดยบูรณาการกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เช่น ทหาร หรือหน่วยงานสาธารณสุข และภาคประชาชน โดยสร้างแรงจูงใจให้กับอาสาสมัครภาคประชาชน/อาสาสมัครคุมประพฤติที่เข้าร่วมเป็นพี่เลี้ยงในกิจกรรมค่าย

(๓) วิทยากรไม่เพียงพอสำหรับโครงการเนื่องจากบางสำนักงานได้รับการอบรมวิทยากรจำนวนจำกัดจึงทำให้การขาดแคลนวิทยากรในบางวิชา

ข้อเสนอแนะการแก้ไข/ลดความเสี่ยง คือ หมุนเวียนวิทยากรจากจังหวัดอื่น ๆ หรือขอความร่วมมือจากอาสาสมัครใจในพื้นที่ และควรมีจัดฝึกอบรมสร้างวิทยากรเครือข่ายเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาศักยภาพทีมวิทยากรให้มีความเชี่ยวชาญสามารถทดแทนวิทยากรหลักได้

(๔) ยังไม่สามารถดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานโครงการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดเนื่องจากผลกระทบการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด ๑๙

ข้อเสนอแนะการแก้ไข/ลดความเสี่ยง คือ ควรจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง หรือแผนบริหารความต่อเนื่อง และควรปรับแผนการบริหารจัดการโครงการ

(๕) ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากผู้เข้าร่วมอบรมบางคน

ข้อเสนอแนะการแก้ไข/ลดความเสี่ยง คือ ควรกำหนดเกณฑ์พิจารณาคัดเลือก (Screening) ของผู้เข้าร่วมโครงการให้ชัดเจน ควรมีการทำความเข้าใจและสร้างแรงจูงใจก่อนเข้าร่วมกิจกรรมสังเกตพฤติกรรม เพื่อการควบคุมไม่ให้เกิดการต่อต้านการทำกิจกรรม ประชุมวิทยากร พี่เลี้ยง เพื่อประเมินสถานการณ์ และแก้ไขปัญหาระหว่างดำเนินการอบรม ควรเพิ่มทีมให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตของผู้เข้าร่วม

โครงการในระหว่างการจัดโครงการ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟู ติดตามดูแลช่วยเหลือให้กำลังใจและสร้างการยอมรับ โดยการสร้างทักษะการสื่อสารและให้คำปรึกษาตาม ความเหมาะสม ควรปรับแผนการฝึกทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน ขอความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการเปิดโอกาสสร้างอาชีพหลังผู้ผ่านการ เข้าร่วมอบรม และควรสนับสนุนให้เกิดครอบครัวต้นแบบในการเรียนรู้ (Family Model)

(๖) ยังไม่สามารถประเมินผลการดำเนินงานและนิเทศการติดตามงานค่ายศูนย์ขวัญ แผ่นดินในพื้นที่ ๔ จังหวัด เนื่องจากสถานการณ์โควิด ๑๙

ข้อเสนอแนะการแก้ไข/ลดความเสี่ยง คือ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการลงพื้นที่เป็นการติดตาม online หรือออกแบบติดตามและมอบหมายให้หน่วยงานในพื้นที่ดำเนินการ

(๗) ยังไม่มีเครื่องมือสำหรับวัดผลลัพธ์ของโครงการ (Out come)

ข้อเสนอแนะการแก้ไข/ลดความเสี่ยง คือ ควรออกแบบเครื่องมือติดตามผลให้มี ประสิทธิภาพ

(๘) ยังไม่มีระบบติดตามประเมินผลผู้ผ่านการอบรม

ข้อเสนอแนะการแก้ไข/ลดความเสี่ยง คือ ควรมีทีมเครือข่ายในการติดตามในพื้นที่ ระยะเวลาภายใน ๓ เดือน ๖ เดือน และ ๑ ปี หรือมีระยะเวลาการติดตามผลที่ชัดเจนและมีรูปแบบที่เหมาะสม หลังจากจัดกิจกรรม โดยเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับหน่วยงานในพื้นที่ หรือระบบติดตามของกรมคุมประพฤติมีการ สรุปลงบทเรียนผลการประเมินผู้ผ่านการอบรมที่ได้ดำเนินการไว้นำไปพัฒนาปรับปรุงโครงการให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

(๙) ขาดความเชื่อมั่นว่าผู้ผ่านการอบรมจะเลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้

ข้อเสนอแนะการแก้ไข/ลดความเสี่ยง คือ นำผู้ที่ผ่านการฝึกอบรม และเลิกยุ่งเกี่ยวกับ ยาเสพติด มีอาชีพมั่นคงและได้รับการยอมรับจากสังคมมาสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เข้าอบรม

(๑๐) ชุมชนยังไม่ทราบ และเข้าใจวัตถุประสงค์ของค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน

ข้อเสนอแนะการแก้ไข/ลดความเสี่ยง คือ มีการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ให้ทราบถึง กิจกรรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน

(๑๑) ขาดอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น ชุดตรวจปัสสาวะ ชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการแก้ไข/ลดความเสี่ยง คือ จัดสรรงบประมาณโครงการเพื่อเป็นการจัดซื้อ อุปกรณ์ที่จำเป็น และขอความอนุเคราะห์สนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

๒.๒ การประเมินการทำงานตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

๑) กระบวนการด้านพัฒนาปฏิบัติ กรณีการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19)

(๑) ประสิทธิภาพ (Efficiency)

(๑.๑) ผลการดำเนินงานของโครงการโดยการเปรียบเทียบผลผลิตกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ พบว่า

ผลการดำเนินงานได้สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ จำนวน ๒ ตัวชี้วัด ได้แก่ การลดวันต้องโทษจำคุกและปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาด จำนวน ๑๒,๙๔๒ ราย คิดเป็น ๑.๐๘ เท่า และการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด จำนวน ๒๓๓,๒๘๔ ราย คิดเป็น ๑.๕๖ เท่า

ผลดำเนินการได้ต่ำกว่าเป้าหมาย ได้แก่ การพักการลงโทษนักโทษเด็ดขาดและปล่อยตัว จำนวน ๑๑,๖๖๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๒๒ และย้ายผู้ต้องขังเพื่อการบริหารการบังคับโทษ จำนวน ๒๑,๔๑๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๑๙

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย (ราย)	ผลผลิต (ราย)	ระดับความสำเร็จ
๑. พักการลงโทษและปล่อยตัว	๓๙,๙๓๐	๑๑,๖๖๖*	๒๙.๒๒%
๒. ลดวันต้องโทษจำคุกและปล่อยตัว	๑๒,๐๐๐	๑๒,๙๔๒*	๑.๐๘ เท่า
๓. เลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด	๑๕๐,๐๐๐	๒๓๓,๒๘๔	๑.๕๖ เท่า
๔. ย้ายผู้ต้องขังเพื่อการบริหารการบังคับโทษ	๓๕,๐๐๐	๒๑,๔๑๘	๖๑.๑๙%

หมายเหตุ *เห็นชอบให้พักการลงโทษ จำนวน ๑๓,๐๗๘ ราย ปล่อยตัวแล้ว ๑๑,๖๖๖ ราย และ
*เห็นชอบให้ลดวันต้องโทษจำคุก จำนวน ๑๕,๔๑๐ ราย ปล่อยตัวแล้ว ๑๒,๙๔๒ ราย

(๑.๒) ผลการดำเนินงานของโครงการสามารถประหยัด พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้มีการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดจากการพักการลงโทษ จำนวน ๘,๐๙๓ ราย สามารถประหยัดงบประมาณใน ในการดูแลผู้ต้องขัง เกี่ยวกับ ค่าอาหาร ค่าเครื่องนุ่งห่ม ค่าอุปกรณ์เลี้ยงอาหาร ค่าเครื่องใช้ส่วนตัว ค่าวัสดุที่อยู่อาศัย รวมเป็นเงิน ๑๙๐,๘๙๓,๒๔๐ บาท

ข้อมูล ณ วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๓

ปีงบประมาณ พ.ศ.	ประเภทการปล่อยตัวจากการพักการลงโทษ		รวมอนุมัติ (ราย)	ประหยัดงบประมาณ (บาท)
	กรณีปกติ (ราย)	กรณีพิเศษ (ราย)		
๒๕๕๖	๔,๔๒๙	๔,๔๒๘	๘,๘๕๗	๓๙,๖๒๓,๒๒๐
๒๕๕๗	๕,๕๔๗	๑๓,๖๖๙	๑๙,๒๑๖	๑๑๕,๔๙๑,๔๗๔
๒๕๕๘	๕,๐๕๒	๘,๑๑๔	๑๓,๑๖๖	๓๗๔,๘๐๙,๘๙๕
๒๕๕๙	๙,๙๔๑	๑,๒๓๔	๑๑,๑๗๕	๒๗๐,๘๐๓,๑๙๖
๒๕๖๐	๒,๖๑๓	๒๓	๒,๖๓๖	๓๘,๖๓๕,๙๒๐
๒๕๖๑	๕,๔๓๕	๓๙	๕,๔๗๔	๙๘,๕๓๔,๕๐๒
๒๕๖๒	๔,๗๒๐	๓,๓๗๓	๘,๐๙๓	๑๙๐,๘๙๓,๒๔๐

(๒) ประสิทธิภาพ (Effectiveness)

(๒.๑) ผลลัพธ์ของโครงการโดยการเปรียบเทียบนักโทษเด็ดขาดหลังจากการปล่อยตัวกับเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ พบว่า เป็นไปตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ ได้แก่ นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวจากการพักการลงโทษ กลับมากระทำผิดซ้ำภายใน ๑ ปี หลังการปล่อยตัว คิดเป็นร้อยละ ๑.๒๘ และนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกและปล่อยตัว กลับมากระทำผิดซ้ำภายใน ๑ ปีหลังการปล่อยตัว คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๕

ตัวชี้วัด	เป้าประสงค์	ผลลัพธ์ (ราย)		ผลลัพธ์	
		ได้รับการปล่อยตัว (ราย)	มีบัตรประชาชน (ราย)	กระทำผิดซ้ำภายใน ๑ ปี (ราย)	คิดเป็นร้อยละ
นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวจากการพักการลงโทษ กลับมากระทำผิดซ้ำภายใน ๑ ปีหลังการปล่อยตัว	ไม่เกินร้อยละ ๕	๑๑,๖๖๖	๑๑,๖๐๓	๑๔๘	๑.๒๘
นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกและปล่อยตัว กลับมากระทำผิดซ้ำภายใน ๑ ปีหลังการปล่อยตัว	ไม่เกินร้อยละ ๑๐	๑๒,๙๔๒	๑๒,๘๙๗	๓๙๔	๓.๐๕

จากสถิติการกระทำผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ - พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่า ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีอัตราการกระทำผิดซ้ำเพิ่มขึ้นในแต่ละปีหลังการปล่อยตัว ดังนี้

กรณีพักการลงโทษ มีการกระทำผิดซ้ำภายใน ๑ ปี คิดเป็นร้อยละ ๕.๘๓ และมีการกระทำผิดซ้ำภายใน ๒ ปี คิดเป็นร้อยละ ๗.๕๙ เป็นต้น

กรณีลดวันต้องโทษจำคุก มีการกระทำผิดซ้ำภายใน ๑ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๒๓ และมีการกระทำผิดซ้ำภายใน ๒ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๓๐ เป็นต้น

สถิติการกระทำผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวจากการพักการลงโทษ

ปล่อยตัวในช่วงปี ปม.พ.ศ.	นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวจากการพักการลงโทษ		กระทำผิดซ้ำภายใน ๑ ปี		กระทำผิดซ้ำภายใน ๒ ปี		กระทำผิดซ้ำภายใน ๓ ปี	
	จำนวน (ราย)	มีบัตรประชาชน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
๒๕๕๖	๗,๐๒๙	๔,๒๙๒	๒๓๐	๕.๓๖	๔๓๖	๑๐.๑๖	๖๐๙	๑๔.๑๙
๒๕๕๗	๑๖,๔๐๕	๑๔,๒๙๗	๘๓๗	๕.๘๕	๑,๖๒๑	๑๑.๓๔	๒,๓๐๗	๑๖.๑๔
๒๕๕๘	๑๒,๒๙๕	๑๐,๙๙๑	๖๐๖	๕.๕๑	๑,๒๓๙	๑๑.๒๗	๑,๗๙๙	๑๖.๓๗
๒๕๕๙	๑๑,๐๓๖	๑๐,๖๓๘	๗๒๖	๖.๘๒	๑,๔๙๒	๑๔.๐๓	๒,๐๖๗	๑๙.๔๓
๒๕๖๐	๒,๕๙๑	๒,๕๓๓	๑๓๘	๕.๔๕	๒๙๐	๑๑.๔๕	๓๙๒	๑๕.๔๘
๒๕๖๑	๔,๕๐๑	๔,๔๗๕	๒๒๘	๕.๐๙	๔๘๓	๑๐.๗๙	๕๒๘	๑๑.๘๐
๒๕๖๒	๗,๕๖๘	๗,๕๓๖	๔๓๙	๕.๘๓	๕๗๒	๗.๕๙		
๒๕๖๓	๑๑,๖๖๖	๑๑,๖๐๓	๑๔๘	๑.๒๘				

สถิติการกระทำผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวจากการลดวันต้องโทษจำคุก

ปล่อยตัว ในช่วง ปี งปม.พ.ศ.	นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับ การปล่อยตัวจากการ ลดวันต้องโทษจำคุก		กระทำผิดซ้ำภายใน ๑ ปี		กระทำผิดซ้ำภายใน ๒ ปี		กระทำผิดซ้ำภายใน ๓ ปี	
	จำนวน (ราย)	มีบัตร ประชาชน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
๒๕๕๖	๑๙,๗๓๑	๑๒,๒๕๕	๑,๔๕๕	๑๑.๘๓	๒,๖๖๘	๒๑.๗๐	๓,๕๑๕	๒๘.๕๙
๒๕๕๗	๒๒,๔๖๐	๑๘,๙๒๗	๒,๔๙๙	๑๑.๑๒	๔,๔๐๖	๒๓.๒๘	๕,๙๓๓	๒๖.๓๕
๒๕๕๘	๑๕,๙๖๔	๑๔,๐๔๑	๑,๗๘๓	๑๑.๗๐	๓,๔๐๖	๒๑.๒๖	๔,๕๙๕	๒๘.๗๓
๒๕๕๙	๒๘,๗๗๓	๒๗,๐๔๓	๓,๓๙๔	๑๒.๕๕	๖,๔๕๑	๒๓.๘๕	๘,๗๖๕	๓๐.๕๑
๒๕๖๐	๔,๔๘๓	๔,๓๕๕	๔๓๗	๑๐.๐๓	๘๔๙	๑๙.๔๙	๑,๐๗๗	๒๔.๗๓
๒๕๖๑	๑๑,๒๕๒	๑๑,๑๒๖	๑,๐๕๙	๙.๕๒	๒,๐๓๗	๑๘.๓๑	๒,๒๒๔	๑๙.๙๙
๒๕๖๒	๙,๖๙๘	๙,๖๓๗	๙๘๖	๑๐.๒๓	๑,๓๗๘	๑๔.๓๐		
๒๕๖๓	๑๒,๙๔๒	๑๒,๘๙๗	๓๙๔	๓.๐๕				

(๒.๒) ผลกระทบ

(๒.๒.๑) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบทางบวก

ผู้พ้นโทษในวัยผู้ใหญ่ที่เป็นกลุ่มช่วงวัยแรงงาน สามารถนำความรู้ที่ได้รับ การพัฒนาทักษะและสมรรถนะแรงงาน โดยผ่านกระบวนการปรับเปลี่ยนทัศนคติและสร้างศักยภาพให้สามารถ ประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อสร้างผลผลิตเพิ่มให้กับประเทศ ต่อไป

ผลกระทบทางลบ

ผู้พ้นโทษในวัยผู้ใหญ่มักไม่ได้รับสิทธิ์ หรือโอกาสในการกลับเข้าทำงาน หรือ โอกาสในการประกอบอาชีพ หากคนกลุ่มนี้กลับเข้าสู่สังคมและใช้ชีวิตอย่างปกติไม่ได้ โอกาสที่ผู้พ้นโทษจะ กลับไปกระทำผิดซ้ำย่อมมีมากขึ้นตามไปด้วย และผู้พ้นโทษบางราย พ้นโทษตอนอายุมากทำให้ ไม่สามารถ ทำงานได้ จึงเป็นภาระของครอบครัวที่จะต้องดูแล

(๒.๒.๒) ผลกระทบด้านคุณภาพชีวิต

ผลกระทบทางบวก

ผู้พ้นโทษสามารถประกอบอาชีพสุจริต มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว
ลดการกระทำผิดซ้ำ

ผลกระทบทางลบ

ผู้พ้นโทษ ไม่มีอาชีพสุจริตและไม่มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว อาจจะทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ

(๒.๒.๓) ผลกระทบด้านสังคม/ประชาชน

ผลกระทบทางบวก

เมื่อผู้พ้นโทษ ได้รับการยอมรับในสังคม เหมือนบุคคลอื่น ๆ ในสังคม/ชุมชน และได้รับโอกาสจากสังคม/ชุมชน ให้สามารถประกอบอาชีพหรือการรับเข้าทำงานในองค์กรต่าง ๆ จะเป็น

แรงผลักดันที่ดีให้กับผู้พันโทษกระทำความดี สามารถมีรายได้เลี้ยงตนเอง และครอบครัว ลดการกระทำผิดซ้ำ และจะได้คนดีเพิ่มขึ้นอีกในสังคม

การให้โอกาสผู้ที่พันโทษได้มีงานทำ มีอาชีพ หรือมีรายได้ หรือมีสังคม และสังคมให้การยอมรับ ทำให้ผู้พันโทษสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้และไม่คิดกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกส่งผลให้ลดการเกิดอาชญากรรม ลดปัญหาสังคม และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในสังคม

ผลกระทบทางลบ

ถ้าหากสังคม/ชุมชน ไม่ให้การยอมรับหรือขาดการสนับสนุนในด้านการทำงาน ผู้พันโทษย่อมประสบความยากลำบากในการดำรงชีวิตในสังคม จนถึงขั้นคิดก่ออาชญากรรมและกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกครั้ง ซึ่งจะทำให้ไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในสังคม

หากสังคมไม่ให้การยอมรับ หรือมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้พันโทษ หรือมีทัศนคติเชิงลบในการปล่อยตัวผู้ต้องขังก่อนครบกำหนดโทษ ซึ่งสังคมยังมองว่าผู้พันโทษรายนั้นยังเป็นภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในสังคม และผู้พันโทษหลายราย ที่ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมและครอบครัวไม่พร้อมที่จะดูแล ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำ และไม่เกรงกลัวต่อการลงโทษ เพราะคิดว่าการอยู่ในเรือนจำมีเพื่อนที่เข้าใจตนเองมากกว่าสังคมภายนอก

กระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยที่ให้กับผู้ต้องขัง เช่นการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ภายในเรือนจำ หรือการฝึกวิชาชีพต่าง ๆ ที่เสริมทักษะให้ผู้ต้องขัง ยังไม่สามารถสร้างความมั่นใจให้กับสังคมหรือชุมชน ได้ว่าผู้ที่พันโทษออกมาแล้วสามารถประกอบอาชีพที่สุจริตได้และจะไม่กระทำผิดซ้ำ

(๒.๒.๔) ผลกระทบด้านเทคโนโลยี

ผลกระทบทางบวก

ในการปล่อยตัวเพื่อลดความแออัดและการบริหารความจุผู้ต้องขัง มีการใช้เทคโนโลยีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring) ในการช่วยคุมประพฤติ

ผลกระทบทางลบ

การใช้เทคโนโลยีในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเท็จ โดยเฉพาะการเผยแพร่ข่าวการปล่อยตัวผู้ต้องขังที่สร้างความตื่นตระหนก และความรู้สึกไม่ปลอดภัยต่อสังคม

(๒.๒.๕) ผลกระทบจากมาตรการการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด - 19

ผลกระทบทางบวก

มีการพัฒนาและแนวทางปฏิบัติในเรือนจำใหม่ ซึ่งเป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติที่สามารถช่วยลดการแพร่เชื้อโควิด - 19 ได้เป็นอย่างดี อาทิ การใช้ระบบเยี่ยมญาติออนไลน์ ระบบฝากเงินออนไลน์ ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในการป้องกันตนเองจากโรคระบาด และในเชิงกายภาพ เรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศได้จัดสร้างพื้นที่สังเกตอาการและกักกันโรคตามมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข เพื่อสร้างความมั่นใจในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประชาชนเข้ามาติดต่อราชการภายในเรือนจำและทัณฑสถานน้อยลง ทำให้ลดการใช้พลังงานไฟฟ้า และลดขยะภายในเรือนจำ

ไม่มีผู้กระทำผิดกฎหมายปกติ เนื่องจาก มีการประกาศใช้ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 ซึ่งห้ามมิให้

บุคคลใดออกนอกเคหสถานภายในระยะเวลาที่กำหนด ห้ามการใช้อาคาร หรือเข้าไปหรืออยู่ในสถานที่ใด ๆ หรือห้ามการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ หรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ เป็นต้น แต่ในทางกลับกันมีผู้ฝ่าฝืนกระทำความผิดตาม พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ดังกล่าว

ผลกระทบทางลบ

ส่งผลกระทบต่อการทำงานบางประเภทของผู้ต้องขัง อาทิ การออกทำงาน สาธารณประโยชน์ การออกทำงานนอกเรือนจำ และการออกทำงานในสถานประกอบการ เป็นต้น ทำให้ผู้ต้องขังขาดการเสริมแรงจูงใจในการทำประโยชน์ให้แก่สังคม การสร้างรายได้ขณะที่อยู่ในเรือนจำ อันเป็นทุนส่วนตัวที่นำมาใช้ดำรงชีพภายหลังพ้นโทษ การกำหนดมาตรการห้ามบุคคลากรภายนอกเข้ามาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในเรือนจำ ทำให้การอบรมบางประเภทหยุดชะงัก ซึ่งการพัฒนาพฤตินิสัยผ่านการอบรมภายในเรือนจำ เป็นภารกิจหลักที่ทำให้ผู้ต้องขังไม่ได้รับการพัฒนาตนเอง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมระหว่างต้องโทษในเรือนจำ และสิ่งสำคัญมีผลกระทบต่อเป้าหมายของกระบวนการงานด้านทัศนคติปฏิบัติ กรณีลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ ซึ่งทำให้ไม่สามารถลดจำนวนผู้ต้องขังให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด และกระบวนการพักการลงโทษล่าช้าไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

(๓) ความโปร่งใส

มีการเปิดเผยและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่านสื่อออนไลน์ บอร์ดประชาสัมพันธ์ หรือโครงการให้ความรู้ภายในแดนควบคุมผู้ต้องขัง เช่น การติดประกาศประชาสัมพันธ์ให้ผู้ต้องขังและญาติทราบถึงระเบียบ หลักเกณฑ์ สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขัง การกำหนดชั้น การเลื่อน ลดชั้น การพักการลงโทษทั้งกรณีปกติและกรณีพิเศษหรือการลดวันต้องโทษจำคุก มาตรการป้องกัน ฝ้าระวัง และควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 เป็นต้น

มีการปฏิบัติงานตามแผนงาน วิธีการหรือมาตรฐานที่กำหนด โดยมีการปฏิบัติงานและวิธีการดำเนินงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกันโดย กรมราชทัณฑ์ จัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปี และถูกถ่ายทอดให้เป็นตัวชี้วัดระดับบุคคลเพื่อให้ถือปฏิบัติ และมีการสำรวจผู้ต้องขังที่อยู่ในเกณฑ์เพื่อเข้าโครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ของผู้ต้องขัง ล่วงหน้า ๑ ปี มีการกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานและการดำเนินงานไม่ขัดแย้งต่อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

มีการติดตามการปฏิบัติงานของเรือนจำและทัณฑสถาน โดยกรมราชทัณฑ์ มีระบบฐานข้อมูลผู้ต้องขังที่สามารถดำเนินการตรวจสอบข้อมูลผู้ต้องขังได้ รวมทั้งมีช่องทางรับข้อร้องเรียนและกลไกจัดการข้อร้องเรียน เช่น มีตู้รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้ต้องขัง การส่งคำร้องทุกข์หรือจดหมาย (ลับ) ของผู้ต้องขัง เพื่อร้องทุกข์ตามที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น มีการติดตามตรวจสอบนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยก่อนกำหนด ติดตามโดยกรมคุมประพฤติ และศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ (CARE) ของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งการติดตามดังกล่าว ต้องได้รับการยินยอมจากผู้ต้องขัง

(๔) การมีส่วนร่วม

มีการให้ข้อมูลข่าวสาร การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เช่น การแจ้งประโยชน์การพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษจำคุก โดยสัมพันธ์กับการเลื่อนชั้นให้แก่ักโทษทราบ เพื่อการวางแผนในการพัฒนาพฤตินิสัย และการปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำ/กรมราชทัณฑ์ เพื่อให้ได้รับประโยชน์ดังกล่าว การประกาศรายชื่อนักโทษเด็ดขาดที่เข้าเกณฑ์พักการลงโทษให้ทราบทั่วกัน

การเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง เช่น การสืบเสาะข้อมูลการบรรเทาผลร้าย และสอบถามความคิดเห็นของผู้เสียหายหากปล่อยตัวนักโทษก่อนครบกำหนดโทษ การสอบถามข้อมูลของเหยื่อ ผู้เสียหาย และผู้รับอุปการะเพิ่มเติม ประกอบการพิจารณาปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษ ประกาศให้ผู้ต้องขังหรือญาตินำข้อมูลมาแจ้งเพิ่มเติมเพื่อทำการพักการลงโทษหรือวันลดโทษ หรือ เปิดรับข้อมูลโดยผ่านช่องทาง การสืบเสาะข้อเท็จจริงของกรมคุมประพฤติ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และตำรวจในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีการสืบเสาะข้อมูลการบรรเทาผลร้าย และสอบถามความคิดเห็นของผู้เสียหายหากปล่อยตัวนักโทษก่อนครบกำหนดโทษ เป็นต้น

การเข้ามามีบทบาทและความร่วมมือของภาคีเครือข่าย ซึ่งหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข และภาคีเครือข่าย ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมเป็นคณะทำงานกำหนดแนวทางการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ และบูรณาการความร่วมมือ โดยมุ่งเน้นการทำงานเชิงรุกในการแก้ไขปัญหาความแออัดในเรือนจำ และยกระดับมาตรฐานในการดูแลและปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เป็นไปตามหลักสากล และได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการร่วมดำเนินกิจกรรมต่างในเรือนจำและทัณฑสถาน เช่น การเป็นวิทยากรให้ความรู้ในด้านการฝึกอาชีพหรือให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ให้นักโทษ เป็นต้น รวมถึงในกรณีที่มีการปล่อยตัวนักโทษก่อนครบกำหนดโทษ ได้มีการสอบถามความคิดเห็นของผู้เสียหาย หรือ การสอบถามผู้อุปการะในการวางแผนดูแลนักโทษรวมถึงการชี้แจง อบรมผู้อุปการะในการดูแลและปฏิบัติตามแนวทางการคุมประพฤติเพื่อไม่ให้กระทำผิดเงื่อนไขของการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษ เป็นต้น

(๕) ความคุ้มค่า จากการประเมินความคุ้มค่าในการปฏิบัติภารกิจของรัฐ

ผลผลิตสามารถตอบสนองต่อยุทธศาสตร์กระทรวง อยู่ในระดับดี ประเด็น ส่งเสริมคนดีสู่สังคม โดยมีเป้าหมายที่กำหนด ได้แก่ ระบบการควบคุมและปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับพฤติกรรมการกระทำผิดซึ่งระบบการควบคุมและการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับพฤติกรรมการกระทำผิด โดยผู้ต้องขังแต่ละรายได้รับการพัฒนาพฤตินิสัยตามหลักสูตรที่กรมราชทัณฑ์กำหนดและตามความสมัครใจหรือความสนใจของผู้ต้องขัง และให้ความร่วมมือในการอยู่ร่วมกันภายใต้กฎระเบียบของราชทัณฑ์

ผลผลิตสามารถตอบสนองต่อยุทธศาสตร์อื่นๆ อยู่ในระดับพอใช้ ได้แก่ ความต้องการของประชาชนโดยผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์กระทรวง ประเด็น ส่งเสริมคนดีสู่สังคม โดยมีเป้าหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำของผู้ผ่านการพัฒนาพฤตินิสัยลดลง

๒) โครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19)

(๑) ประสิทธิภาพ (Efficiency)

(๑.๑) ผลการดำเนินโครงการเปรียบเทียบกับเป้าหมายกับผลผลิต

เป้าหมายวิทยากรแกนนำ จำนวน ๔๕ คน มีผลผลิต จำนวน ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๔๔ อยู่ในระดับดีมาก

ผลผลิต : จำนวนวิทยากรแกนนำ ๕ จังหวัดพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง

พื้นที่ดำเนินการ	เป้าหมาย (คน)	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง (คน)
วิทยากรแกนนำ ๕ จังหวัดพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง	๔๕ คน	๓๘ คน

เป้าหมายผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน จำนวน ๖๐๐ คน มีผลผลิต จำนวน ๖๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ อยู่ในระดับดีมาก

ผลผลิต : จำนวนผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน

พื้นที่ดำเนินการ	เป้าหมาย (คน)	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง (คน)
๑.จังหวัดนครสวรรค์	๒๐๐ คน	๒๐๐ คน
๒.จังหวัดสุโขทัย	๑๐๐ คน	๑๐๘ คน
๓.จังหวัดพิจิตร	๑๐๐ คน	๑๒๕ คน
๔.จังหวัดพิษณุโลก	๑๐๐ คน	๑๑๑ คน
๕.จังหวัดตาก	๑๐๐ คน	๑๒๘ คน
รวม	๖๐๐ คน	๖๗๒ คน

(๑.๒) การดำเนินงานเปรียบเทียบตามแผนงานกับระยะเวลาดำเนินงานจริง

โครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๒ – เดือนกันยายน ๒๕๖๓ มีรายละเอียด ดังนี้

กิจกรรมที่ ๑ พัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ระหว่างวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน – ๒ ธันวาคม ๒๕๖๒ ณ กองพันทหารช่างที่ ๔ ค่ายจिरประวัติ จังหวัดนครสวรรค์

กิจกรรมที่ ๒ การจัดกิจกรรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน จำนวน ๕ ครั้ง

- กิจกรรมศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ ระหว่างวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน – ๒ ธันวาคม ๒๕๖๒ ณ กองพันทหารช่างที่ ๔ ค่ายจिरประวัติ จังหวัดนครสวรรค์

- กิจกรรมศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดสุโขทัย ระหว่างวันที่ ๖ – ๑๗ มกราคม ๒๕๖๓ ณ อาคารชวนชม มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสุโขทัย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

- กิจกรรมศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดพิจิตร ระหว่างวันที่ ๑๖ – ๒๗ มกราคม ๒๕๖๓ ณ ศาลาปฏิบัติธรรมภาวนาเฉลิมขวัญ วัดพร้าว อำเภอโพธิ์ทะเล จังหวัดพิจิตร

- กิจกรรมศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดพิษณุโลก ระหว่างวันที่ ๒๐ – ๓๑ มกราคม ๒๕๖๓ ณ กองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๑๐๔ กรมทหารปืนใหญ่ที่ ๔ ค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ จังหวัดพิษณุโลก

- กิจกรรมศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดตาก ระหว่างวันที่ ๒๐-๓๑ มกราคม ๒๕๖๓ ณ หน่วยฝึกทหารใหม่ มณฑลทหารบกที่ ๓๑๐ ค่ายชिरปรากฏ จังหวัดตาก

กิจกรรมที่ ๓ การคืนคนดีสู่สังคม จำนวน ๓ ครั้ง

- การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างกลไกการคืนคนดีสู่สังคมที่มีประสิทธิภาพ ระหว่างวันที่ ๒๖ - ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ ณ โรงแรมไม้หอมรีสอร์ท อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

- การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทบทวนกลไกการคืนคนดีสู่สังคม ระหว่างวันที่ ๖-๗ มีนาคม ๒๕๖๓ ณ โรงแรมไม้หอมรีสอร์ท อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

กิจกรรมที่ ๔ การบริหารสำนักงาน

- การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดพิษณุโลก พิจิตร ตาก สุโขทัย จังหวัดละ ๑ ครั้ง คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดพิษณุโลก วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก ผู้เข้าร่วม จำนวน ๒๕ คน

- การนิเทศติดตามการดำเนินงานศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดพิษณุโลก พิจิตร ตาก สุโขทัย จังหวัดละ ๑ ครั้ง

ทั้งนี้ การดำเนินงานตามแผนพิจารณาจากการเปรียบเทียบระยะเวลาดำเนินงานตามแผนกับระยะเวลาดำเนินงานจริง อยู่ในระดับที่พอใช้

(๒) ประสิทธิภาพ (Effectiveness)

(๒.๑) ผลการดำเนินงานเปรียบเทียบการบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์กับผลลัพธ์ พบว่าวัตถุประสงค์/เป้าหมาย ของโครงการ คือ

๑) เพื่อสร้างวิทยากรแกนนำพื้นที่ ๕ จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานร่วมกัน และสร้างเครือข่าย/คณะทำงานบริหารจัดการข้อมูล และวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้ม ปัญหาเสพติดในระดับพื้นที่

๒) เพื่อกำหนดแผนการจัดทำค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินในพื้นที่ ๕ จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง

๓) เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการข้อมูลค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินในพื้นที่ ๕ จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง

๔) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานและนิเทศการติดตามงานค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินในพื้นที่ ๕ จังหวัด

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง คือ

๑) สามารถสร้างวิทยากรแกนนำ ๕ จังหวัดพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง จำนวน ๓๘ คน และวิทยากรแกนนำผู้ผ่านการอบรมสามารถถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินงานโดยวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้มเกี่ยวกับปัญหาเสพติดในแต่ละพื้นที่ได้ พบว่า อยู่ในระดับดีมาก

๒) มีการจัดโครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีผู้เสพยาเสพติด เข้าร่วมโครงการ จำนวนทั้งหมด ๖๗๒ คน เพศชาย ร้อยละ ๙๒.๔๐ และเพศหญิง ร้อยละ ๗.๖๐ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๑๘- ๓๖ ปี ร้อยละ ๖๒.๔๖ ระดับการศึกษาสูงสุด คือ ปฐมศึกษา ร้อยละ ๓๙.๘๕ และพบว่ากึ่งหนึ่งมีอาชีพรับจ้างทั่วไป สำหรับเหตุผลที่เข้าร่วมค่ายศูนย์ขวัญฯ พบว่า สมัครใจเข้าร่วมเอง ร้อยละ ๔๒.๖๒ รองลงมาเป็นผู้ถูกคุม

ความประพฤติ ที่ทำสำนักงานคุมประพฤติให้เข้าร่วมกิจกรรมในค่ายฯ ร้อยละ ๓๑.๓๐ โดยกรมคุมประพฤติได้มีการกำหนดแผนจัดกิจกรรมศูนย์ขวัญแผ่นดิน ดังนี้

- กิจกรรมศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ ระหว่างวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน - ๒ ธันวาคม ๒๕๖๒ ณ กองพันทหารช่างที่ ๔ ค่ายจिरประวัติ จังหวัดนครสวรรค์ มีผู้เสพยาเสพติด จำนวน ๒๐๐ คน

- กิจกรรมศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดสุโขทัย ระหว่างวันที่ ๖-๑๗ มกราคม ๒๕๖๓ ณ อาคารชวนชม มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสุโขทัย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย มีผู้เสพยาเสพติด จำนวน ๑๐๘ คน

- กิจกรรมศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดพิจิตร ระหว่างวันที่ ๑๖-๒๗ มกราคม ๒๕๖๓ ณ ศาลาปฏิบัติ ธรรมภาวนาเฉลิมขวัญ วัดพร้าว อำเภอโพธิ์ทะเล จังหวัดพิจิตร มีผู้เสพยาเสพติด จำนวน ๑๒๕ คน

- กิจกรรมศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดพิษณุโลก ระหว่างวันที่ ๒๐-๓๑ มกราคม ๒๕๖๓ ณ กองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๑๐๔ กรมทหารปืนใหญ่ที่ ๔ ค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ จังหวัดพิษณุโลก มีผู้เสพยาเสพติด จำนวน ๑๑๑ คน

- กิจกรรมศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดตาก ระหว่างวันที่ ๒๐-๓๑ มกราคม ๒๕๖๓ ณ หน่วยฝึกทหารใหม่ มณฑลทหารบกที่ ๓๑๐ ค่ายชिरปรการ จังหวัดตาก มีผู้เสพยาเสพติด จำนวน ๑๒๘ คน

๓) มีแนวทางการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ และอยู่ระหว่างการสร้างห้อง WAR ROOM ในการจัดเก็บข้อมูล เบื้องต้นพบว่า มีข้อมูลในรูปแบบ Excel และวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS

๔) กรมคุมประพฤติ ดำเนินการติดตามผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน จำนวน ๕ จังหวัด ได้แก่ สุโขทัย พิจิตร พิษณุโลก ตาก และนครสวรรค์ โดยมีผลลัพธ์ ดังนี้

- ด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจดีขึ้น น้ำหนักเพิ่มขึ้น แข็งแรงขึ้น ไม่ทรมานเหมือนก่อนที่จะเข้าค่ายฯ ส่วนหนึ่งมาจากการหยุด/ห่างการใช้ยาเสพติดในช่วงที่อยู่ในค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน

- ด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น เช่น พูดจาสุภาพ ไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว มีเหตุผล อารมณ์เย็น มีความรับผิดชอบช่วยเหลืองานบ้านงานเรือน นอกจากนี้คนในครอบครัวที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินก็มีความเข้าใจลูกหลานที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากขึ้น

- ด้านความสัมพันธ์ในชุมชนดีขึ้น ชุมชนมีความไว้วางใจ/เชื่อใจผู้ผ่านค่ายฯ มากขึ้น เห็นได้จากคนในชุมชนเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครและเข้าร่วมจิตอาสาต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้กลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดีต่อไป เช่น เยارชนอาสา ชุตรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน อาสาสมัครทหารพราน เป็นต้น

ทั้งนี้ ผลลัพธ์พิจารณาจากการบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับดีมาก

(๒.๒) ผลกระทบ

(๒.๒.๑) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบทางบวก คือ ผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน ได้รับการเสริมสร้างทักษะในการประกอบอาชีพ และสนับสนุนส่งเสริมให้มีอาชีพ ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทของแต่ละพื้นที่ เช่น การตรวจซ่อมบำรุงเครื่องปรับอากาศ งานตรวจและเดินสายไฟในอาคาร เป็นต้น ซึ่งช่วยป้องกันปัญหาการกลับไปกระทำผิดซ้ำ และสร้างความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของตนเอง และเป็นทางเลือกในการนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ

ผลกระทบทางลบ คือ ผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน ที่มีการประกอบอาชีพอยู่แล้วก่อนเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ทำให้ครอบครัวขาดรายได้จากการเข้าอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน เป็นระยะเวลา ๑๒ วัน

(๒.๑.๒) ผลกระทบด้านสังคม/วัฒนธรรม

ผลกระทบทางบวก คือ ผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน ได้รับการยอมรับจากครอบครัว สังคม ชุมชน ทำให้มีสัมพันธภาพที่ดีกับคนในครอบครัว สังคม และชุมชนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังได้รับการพัฒนาให้ตระหนักรู้ตนเอง สามารถจัดการอารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้อย่างเหมาะสม มีความเข้าใจผู้อื่น การเสริมสร้างแรงจูงใจในการลดละเลิกยาเสพติด ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคมอย่างปกติสุข โดยไม่พึ่งพายาเสพติด และยังลดโอกาสการแพร่กระจายของยาเสพติด

ผลกระทบทางลบ คือ หากผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน กลับมาใช้ชีวิตตามปกติแต่ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม หรือชุมชน หรือไม่ให้การสนับสนุนในด้านการทำงาน อาจทำให้กับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกครั้ง

(๒.๒.๓) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบทางบวก คือ มีการสร้างความเข้าใจในชุมชนและครอบครัวอันเกิดจากความบ่มเพาะทางความสัมพันธ์ระดับรากฐานก่อให้เกิดเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ตลอดจนการป้องกันบำบัด เฝ้าระวัง พัฒนาคุณภาพชีวิต เนื่องจากสิ่งแวดล้อมถือเป็นปัจจัยสำคัญเป็นตัวกระตุ้นในการกลับไปติดยาเสพติดอีกครั้ง จึงเป็นบทบาทและหน้าที่ของวิทยากรแกนนำที่ต้องติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการอบรมอย่างใกล้ชิด

(๒.๒.๔) ผลกระทบด้านประชาชน

ผลกระทบทางบวก คือ ผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน ได้รับอบรมระเบียบวินัย สามารถจัดการอารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้อย่างเหมาะสม มีความเข้าใจผู้อื่น การเสริมสร้างแรงจูงใจในการลดละเลิกยาเสพติด ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคมอย่างปกติสุข จึงทำให้ประชาชนในชุมชนและสังคม มีความเชื่อมั่นในเรื่องของความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากยิ่งขึ้น

(๓) ความโปร่งใส (Transparency)

การเปิดเผยข้อมูล : มีเผยแพร่ข้อมูลสรุปผลการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ผ่านเว็บไซต์(<http://www.probaton.go.th/documents.php?id=๑๕๓>) ของกรมคุมประพฤติ

การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนงาน วิธีการ หรือมาตรฐานที่กำหนด : โดยมีการกำหนดแผนการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ แต่ไม่สามารถดำเนินโครงการได้ครบตามแผนที่กำหนด เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด - ๑๙)

การติดตามตรวจสอบและรายงานผล : มีการติดตามผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน โดยมีพนักงานคุมประพฤติ และอาสาสมัครคุมประพฤติ เป็นผู้ติดตามผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน หลังเสร็จโครงการภายใน ๑ เดือน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล และนำมาประมวลผล หลังผ่านกระบวนการค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน พบว่า การสื่อสารและความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวดีขึ้น ร้อยละ ๙๕.๑๔ ผู้ผ่านกระบวนการค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ร้อยละ ๘๒.๘๗ และมีความประสงค์ให้สำนักงานคุมประพฤติช่วยเหลือด้านอาชีพ ร้อยละ ๕๖.๑๖

(๔) การมีส่วนร่วม (Participation)

การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) : มีการให้ข้อมูลข่าวสาร การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ โดยการประสานการดำเนินงานกับผู้นำชุมชนในแต่ละจังหวัด ประชาชนในพื้นที่ และอาสาสมัครในชุมชน ดูแลด้านความปลอดภัยในการจัดกิจกรรม ทั้งนี้ ในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินมาจากความสมัครใจมาด้วยตนเอง สมัครใจยินยอมตามมาตรการกีดกันทางกฎหมาย/ประกาศ ๑๐๘/คำสั่ง สมัครใจระหว่างรอการพิจารณาของศาลเยาวชน สมัครใจตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ครอบครั้ว ผู้นำชุมชน และหน่วยงานราชการแนะนำ

การปรึกษาหารือ (To Consult) : โดยมีการสอบถามอาชีพผู้เข้าร่วมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน ก่อนเข้ารับการอบรม และอาชีพหลังได้รับการอบรมมีความต้องการให้กรมคุมประพฤติช่วยเหลือด้านการประกอบอาชีพ/ฝึกอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๑๖

การเข้ามามีบทบาท (To Involve) : โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการและเครือข่ายประชาชน ทำงานแบบบูรณาการในพื้นที่ ได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่กรมคุมประพฤติ อาสาสมัครชุมชน มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้การช่วยเหลือด้านสุขภาพร่างกาย หรือการปฐมพยาบาลผู้เข้าร่วมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่กรมคุมประพฤติ ดูแลกระบวนการจัดทำค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน อาสาสมัครชุมชนมีการได้รับความรู้และเป็นพี่เลี้ยงประจำค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน

การร่วมมือ (To Collaborate) : การแก้ไขปัญหาผู้ติดยาเสพติดโดยมีการบูรณาการหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน ชุมชน รวมทั้งผู้เสพยาเสพติดในรูปแบบการมีส่วนร่วมตามแนวทางประชารัฐ คือ การรวมเอาพลังทุกภาคส่วนไม่ว่าจะอยู่ในภาคประชาชนภาคธุรกิจหรือภาครัฐมาใช้โดยมองบนพื้นฐานว่าคนไทยทุกคนก็คือประชาชนของชาติ ซึ่งถือเป็นพลังอำนาจที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาในการเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปและการพัฒนาประเทศในทุกมิติและทุกด้านอย่างยั่งยืน โดยการผนึกกำลังของทุกภาคส่วนในสังคมที่ต้องร่วมแรงร่วมใจการแก้ไขปัญหาเสพติดแบบบูรณาการการทำงานร่วมกันในทุกขั้นตอน ซึ่งการดำเนินงานตามมาตรการต้องเป็นไปอย่างสอดคล้องในทุกระดับ

(๕) ความคุ้มค่า (Value for money)

การตอบสนอง/สนับสนุนของผลผลิตต่อยุทธศาสตร์ชาติ : โดยผลผลิตของโครงการตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ๒.๒ บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ ประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ข้อ ๔.๒ การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ข้อ ๔.๒.๑

เรื่องการแก้ไขปัญหาความมั่งคั่งในปัจจุบัน ได้แก่ ทีมวิทยากรแกนนำ ๕ จังหวัดพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง จำนวน ๓๘ คน มีองค์ความรู้ เกี่ยวกับการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด และมีความเข้าใจสามารถวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้มปัญหาเสพติดหรือผู้ติดยาเสพติดในระดับพื้นที่ และสามารถขยายผลสร้างเครือข่ายวิทยากรในพื้นที่ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การแก้ไขปัญหาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน ทั้งนี้โครงการดังกล่าวเป็นกลไกในการช่วยลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ รวมทั้งกำหนดแนวทางดำเนินการลดจำนวนผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และการคืนคนดีสู่สังคม เพื่อลดการกลับมากระทำผิดซ้ำ โดยผู้ผ่านกระบวนการค่ายศูนย์ขวัญ ได้รับความบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และฝึกอาชีพโดยมีการติดตามผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน พบว่า ผู้ผ่านค่ายสู่ขวัญแผ่นดิน ร้อยละ ๘๒.๘๗ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ความยั่งยืนจากการใช้งบประมาณ : โดยการสร้างวิทยากรแกนนำ ๕ พื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จำนวน ๓๘ คน และ มีวิทยากรแกนนำ รุ่นที่ ๑ จำนวน ๘ คน เข้าร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้กับวิทยากรแกนนำ รุ่นที่ ๒ รวมทั้ง ผลักดันและส่งเสริมวิทยากรแกนนำ เพื่อขยายผลและวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้มปัญหาเสพติดหรือผู้ติดยาเสพติดในระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

๒.๓ การประเมินการทำงานตามหลักวงจรคุณภาพ (PDCA cycle)

๑) กระบวนการด้านทัศนคติปฏิบัติ กรณีการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19)

(๑) การวางแผน (Plan)

กรมราชทัณฑ์ ได้วางแผนการดำเนินงานกระบวนการด้านทัศนคติปฏิบัติ กรณีการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัศนคติสถาน โดยกำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดในการดำเนินงาน โครงการฝึกอบรมหรือฝึกวิชาชีพเพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการพักการลงโทษกรณีพิเศษและลดวันต้องโทษจำคุกและปล่อยตัวกรอบระยะเวลาของการดำเนินงาน ดังนี้

ปฏิบัติงานด้านการพักการลงโทษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

เป้าหมาย :

นักโทษเด็ดขาดได้รับการปล่อยตัวพักการลงโทษและกลับสู่สังคม จำนวน ๓๙,๙๓๐ คน

ตัวชี้วัดโครงการ :

นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวพักการลงโทษกลับมากระทำผิดซ้ำภายใน ๑ ปี หลังการปล่อยตัว ไม่เกินร้อยละ ๕

ระยะเวลาดำเนินโครงการ

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ (๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓)

โครงการพักการลงโทษกรณีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้แก่

(๑) หลักสูตร “การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้ต้องขัง” ภายใต้โครงการกำลังใจในพระดำริ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา (หลักสูตร ๕ เดือน)

(๒) หลักสูตรเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย (เรือนจำโครงสร้างเบา)

(๓) โครงการบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องขังติดยาเสพติดรูปแบบวิวัฒน์ผลเมืองราชทัณฑ์ด้วยกระบวนการลูกเสือ (ลูกเสือวิวัฒน์เพื่อพลังแผ่นดิน)

- (๔) โครงการบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องขังติดยาเสพติดในรูปแบบชุมชนบำบัด)
- (๕) เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตนักโทษเด็ดขาดสูงอายุ
- (๖) โครงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสำหรับกลุ่มผู้ติดยาเสพติดและผู้ค้ารายย่อย

ในเรือนจำและทัณฑสถาน

- (๗) โครงการพักการลงโทษกรณีเหตุพิเศษเนื่องจากเจ็บป่วยร้ายแรง หรือพิการ หรือมี

อายุตั้งแต่ ๗๐ ปีขึ้นไป

รายละเอียดดังนี้

โครงการพักการลงโทษกรณีพิเศษ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

องค์ประกอบ	การพักโทษกรณีปกติ	การพักโทษกรณีพิเศษ (ข้อ ๔๒ กฎกระทรวง กำหนดประโยชน์ฯ พ.ศ. ๒๕๖๒)							
		เรือนจำโครงสร้างเบา	โครงการกำลังใจในพระดำริ	ชุมชนบำบัด	วิวัฒน์พลเมือง	เจ็บป่วยร้ายแรง พิกัด อายุ ๗๐ ปีขึ้นไป	ผู้ต้องขังสูงอายุ	กระทำโดยประมาท	คดียาเสพติดโทษระยะสั้น BMC*
เป้าหมาย	ทั่วไป	คดีทั่วไป, คดียาเสพติด (ไม่ใช่ผู้ติดยาเสพติด V.๒ มีค่า ๒๖ คะแนนลงมา) - ๓ รุ่น เป้าหมาย ๒๐,๓๑๐ คน	คดีทั่วไป, คดียาเสพติด (ไม่ใช่ผู้ติดยาเสพติด V.๒ มีค่า ๒๖ คะแนนลงมา) - ๒ รุ่น เป้าหมาย ๑,๙๐๐ คน,สมัครใจ	- คดียาเสพติด, คดีทั่วไป (ที่มีประวัติเคยใช้สารเสพติด V.๒ เป็นกลุ่มผู้ติดยา มีค่า ๒๗ คะแนนขึ้นไป) - ๒ รุ่น เป้าหมาย ๗,๕๐๐ คน	- คดียาเสพติด, คดีทั่วไป (ที่มีประวัติเคยใช้สารเสพติด V. ๒ เป็นกลุ่มผู้ติดยา มีค่า ๒๗ คะแนนขึ้นไป) - ๒ รุ่น เป้าหมาย ๒,๕๐๐ คน	- เจ็บป่วยร้ายแรง พิกัด อายุ ๗๐ ปีขึ้นไป - อายุตั้งแต่ ๗๐ ปีขึ้นไป - เป้าหมาย ๒๕๐ ราย	-อายุ ๖๐-๖๙ ปี -เป้าหมาย ๕๐๐ ราย	เป้าหมาย ๓๐๐ ราย	- คดียาเสพติด (ไม่ใช่ผู้ติดยาเสพติด V.๒ มีค่า ๒๖ คะแนนลงมา) - เป้าหมาย ๑๓,๐๐๐ ราย
การอบรมหลักสูตร	โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังตามลักษณะแห่งคดี/การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระบบต้องโทษ	อบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย (เรือนจำโครงสร้างเบา) ๓ เดือน	อบรมหลักสูตรการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้ต้องขัง ภายใต้โครงการกำลังใจในพระดำริฯ ๕ เดือน	อบรมหลักสูตรบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องขังติดยาเสพติด ในรูปแบบชุมชนบำบัด ๔ เดือน	อบรมหลักสูตรบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องขังติดยาเสพติดในรูปแบบแบบวิวัฒน์พลเมืองด้วยกระบวนการถูกเสือ ๓ เดือน	จัดอยู่ในกลุ่มผู้ต้องขังกลุ่มพิเศษ คือ ผู้ต้องขังป่วย, พิกัด, สูงอายุ ควรได้รับการปฏิบัติในโปรแกรมเพื่อการสงเคราะห์และสวัสดิการผู้ต้องขัง	อบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังสูงอายุ ๑ เดือน	อบรมโปรแกรมโทษระยะสั้น (๓๐ ชม.) หรือโปรแกรมตามลักษณะแห่งคดี	อบรมหลักสูตรการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสำหรับกลุ่มผู้ติดยาเสพติดและผู้ค้ารายย่อยในเรือนจำ/ทัณฑสถาน
พื้นที่ดำเนินการ	เรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศ	ดำเนินการในพื้นที่เป้าหมายจำนวน ๒๑ แห่ง	ดำเนินการในพื้นที่เป้าหมายที่จัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในเรือนจำชั่วคราว/ทัณฑสถานเปิดจำนวน ๙ แห่ง	พื้นที่เป้าหมาย ๘๗ แห่ง	พื้นที่เป้าหมาย ๖ แห่ง	เรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศ	เรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศ	เรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศ	เรือนจำ/ทัณฑสถาน ๑๒๐ แห่ง

องค์ประกอบ	การพักโทษกรณีปกติ	การพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ (ข้อ ๔๒ กฎกระทรวง กำหนดประโยชน์ฯ พ.ศ. ๒๕๖๒)							
		เรือนจำ โครงสร้างเบา	โครงการกำลังใจ ในพระดำริ	ชุมชนบำบัด	วิวัฒน์พลเมือง	เจ็บป่วยร้ายแรง พิการ อายุ ๗๐ ปี ขึ้นไป	ผู้ต้องขัง สูงอายุ	กระทำ โดยประมาท	คดีอาชญากรรม โทษระยะสั้น BMC*
ระยะเวลา ดำเนินการ	ตลอดปีงบประมาณ ๒๕๖๓	รุ่น ๑ : ๑๘ พ.ย. ๖๒ – ๗ ก.พ. ๖๓ รุ่น ๒ : ๙ มี.ค. – ๒๙ พ.ค. ๖๓ รุ่น ๓ : ๒๙ มิ.ย. – ๑๘ ก.ย. ๖๓	รุ่น ๑ : ๒ ธ.ค. ๖๒ – ๑ พ.ค. ๖๓	***ขึ้นอยู่กับ ความพร้อม ของเรือนจำ/ ทัณฑสถาน	***ขึ้นอยู่กับความ พร้อมของเรือนจำ/ ทัณฑสถาน	ตลอดปีงบประมาณ ๒๕๖๓	รุ่น ๑ : ๑๓ ม.ค. – ก.พ. ๖๓ รุ่น ๒ : ๔ – ๒๙ พ.ค. ๖๓	ตลอดปีงบประมาณ ๒๕๖๓	ตลอด ปีงบประมาณ ๒๕๖๓
เงื่อนไขทั่วไป	- ชั้นดี จำนวน ๔ ใน ๕ - ชั้นดีมาก จำนวน ๓ ใน ๔ - ชั้นเยี่ยม จำนวน ๒ ใน ๓ - ต้องโทษครั้งแรก - คุมประพฤติไม่เกิน ๕ ปี	- ชั้นเยี่ยม จำนวน ๑ ใน ๓/ ดี, ดีมาก จำนวน ๑ ใน ๒ - จำคุกครั้งแรก - เหลือจำไม่เกิน ๓ ปี	- ชั้นดีขึ้นไป - จำคุกครั้งแรก - ต้องโทษมาแล้ว ไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ - เหลือจำไม่เกิน ๕ ปี - ไม่เคยกระทำผิดวินัย ทุกกรณี	- ชั้นดีขึ้นไป - ต้องโทษครั้งแรก - ต้องโทษมาแล้ว ไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๒ - เหลือจำไม่เกิน ๓ ปี	- ชั้นดีขึ้นไป - ต้องโทษครั้งแรก - ต้องโทษมาแล้ว ไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๒ - เหลือจำไม่เกิน ๓ ปี	กรณีเจ็บป่วยร้ายแรง และกรณีพิการ - ชั้นดีกลางขึ้นไป - ต้องโทษมาแล้ว ไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ กรณีอายุตั้งแต่ ๗๐ ปี ขึ้นไป - ชั้นดีขึ้นไป - ต้องโทษมาแล้ว ไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ - เหลือโทษจำต่อไป ไม่เกิน ๑๐ ปี	- ชั้นดีขึ้นไป - ต้องโทษ ครั้งแรก - ต้องโทษ มาแล้วไม่น้อย กว่า ๑ ใน ๒ - เหลือจำไม่เกิน ๓ ปี	กรณีปกติ - ชั้นดี จำนวน ๔ ใน ๕ - ชั้นดีมาก จำนวน ๓ ใน ๔ - ชั้นเยี่ยม จำนวน ๒ ใน ๓ - ต้องโทษครั้งแรก - คุมประพฤติไม่เกิน ๕ ปี กรณีมีเหตุพิเศษ - ชั้นดีขึ้นไป - จำคุกครั้งแรก - ต้องโทษมาแล้ว ไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ - เหลือจำไม่เกิน ๕ ปี	- ชั้นดีขึ้นไป - ต้องโทษครั้งแรก - กำหนดโทษตาม คำพิพากษาไม่เกิน ๓ ปี - ต้องโทษมาแล้ว ไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๒
เงื่อนไขพิเศษ	หากมีพฤติการณ์กระทำ ผิดตามข้อ ๒ (ข) (๑) - (๑๒) ตามหลักเกณฑ์ การพิจารณาพักการลงโทษ คณะกรรมการ ต้องพิจารณาอย่าง ละเอียดรอบคอบ	- ไม่มีพฤติการณ์กระทำผิด ตามข้อ ๒ (ข) (๑) - (๑๒) ตามหลักเกณฑ์ การพิจารณาพักการลงโทษ - เหลือโทษจำต่อไปไม่เกิน ๓ ปี - ปริมาณยาไม่เกิน ๑,๐๐๐ เม็ด - ผ่านการอบรมโครงการ เตรียมความพร้อมก่อน ปล่อย ๓ เดือน	- ไม่มีพฤติการณ์ กระทำผิด ตามข้อ ๒ (ข) (๑) - (๑๒) ตามหลักเกณฑ์ การพิจารณาพักการ ลงโทษ - เหลือโทษจำต่อไปไม่เกิน ๕ ปี - ปริมาณยาไม่เกิน ๑,๐๐๐ เม็ด - ผ่านการอบรม โครงการเศรษฐกิจ	- ไม่มีพฤติการณ์ กระทำผิดตามข้อ ๒ (ข) (๑) - (๑๒) ตามหลักเกณฑ์ การพิจารณา พักการลงโทษ - เหลือโทษจำต่อไป ไม่เกิน ๓ ปี - ผ่านการอบรม ชุมชนบำบัด ๔ เดือน	- ไม่มีพฤติการณ์ กระทำผิด ตามข้อ ๒ (ข) (๑) - (๑๒) ตามหลักเกณฑ์ การพิจารณา พักการลงโทษ - เหลือโทษจำต่อไป ไม่เกิน ๓ ปี - ผ่านการอบรม โรงเรียนวิวัฒน์ พลเมืองราชทัณฑ์	เจ็บป่วยร้ายแรง - อาการเจ็บป่วย ไม่สามารถรักษาให้ หายขาด และการถูก คุมขังในเรือนจำ จะส่งผลเสียต่อสุขภาพ ทำให้เกิดอันตราย และเสียชีวิตได้ พิการ - จำนวน ๑ ใน ๓, มีความ พิการลักษณะอันเห็น ได้ชัด มีข้อจำกัดในการ	อายุ ๖๐-๖๙ ปี (แต่ไม่เกิน ๗๐ ปี)	- ป.อาญา มาตรา ๒๐๔,๒๐๕,๒๒๕, ๒๓๔,๒๔๑,๓๐๐, ๓๑๑	ไม่เป็นผู้เสพสาร เสพติด กลุ่มฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน หรือติดยาเรื้อรัง

องค์ประกอบ	การพักโทษกรณีปกติ	การพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ (ข้อ ๔๒ กฎกระทรวง กำหนดประโยชน์ฯ พ.ศ. ๒๕๖๒)							
		เรือนจำโครงสร้างเบา	โครงการกักขังใจในพระตำริ	ชุมชนบำบัด	วิวัฒน์พลเมือง	เจ็บป่วยร้ายแรง พิจารณ อายุ ๗๐ ปีขึ้นไป	ผู้ต้องขังสูงอายุ	กระทำโดยประมาท	คดียาเสพติดโทษระยะสั้น BMC*
			พอเพียง ๕ เดือน		๓ เดือน	ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เป็นการให้ผู้อนุญาต อายุตั้งแต่ ๗๐ ปีขึ้นไป - จ้มา ๑ ใน ๓, โทษเหลือจ้ต่อไป ไม่เกิน ๑๐ ปี, มีปัจจัย ที่เชื่อว่าจะไม่กระทำผิดซ้ำ			
การประเมินผล	พฤติการณ์กระทำผิดตามข้อ ๒ (ข) (๑) - (๑๒) ต้องผ่านการประเมินผลตามแบบทดสอบการประเมินความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ (OA)	๑. ผ่านเกณฑ์การประเมินผลการฝึกอบรมตามโครงการฯ ๒. ผ่านการประเมินผลตามแบบประเมินความเสี่ยง (OA) มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำน้อย หรือค่อนข้างน้อย	๑. ผ่านเกณฑ์การประเมินผลการฝึกอบรมตามโครงการฯ ๒. ผ่านการประเมินผลตามแบบประเมินความเสี่ยง (OA) มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำน้อย หรือค่อนข้างน้อย	๑. ผ่านเกณฑ์การประเมินผลการฝึกอบรมตามโครงการฯ ๒. ผ่านการประเมินผลตามแบบประเมินความเสี่ยง (OA) มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำน้อย หรือค่อนข้างน้อย	๑. ผ่านเกณฑ์การประเมินผลการฝึกอบรมตามโครงการฯ ๒. ผ่านการประเมินผลตามแบบประเมินความเสี่ยง (OA) มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำน้อย หรือค่อนข้างน้อย	กรณีเจ็บป่วยร้ายแรง และกรณีพิการ แพทย์ ๒ คน ได้ตรวจรับรองถึงอาการเจ็บป่วยว่ารักษาไม่หายขาด และพิจารณาถึงความพิการว่าเข้าตามหลักเกณฑ์ฯ	๑. ผ่านเกณฑ์การประเมินผลการฝึกอบรมตามโครงการฯ ๒. ผ่านการประเมินผลตามแบบประเมินความเสี่ยง (OA) มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำน้อย หรือค่อนข้างน้อย	๑. ผ่านการอบรมโปรแกรมโทษระยะสั้น ๒. ผ่านการประเมินผลตามแบบประเมินความเสี่ยง (OA) มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำน้อย หรือค่อนข้างน้อย	๑. ผ่านเกณฑ์การประเมินการฝึกอบรมตามโครงการฯ ๒. ผ่านการประเมินผลการฝึกอบรมโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ในเรือนจำ/ทัณฑสถานระบบปิด
อำนาจการพิจารณา	คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษ	- คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษเห็นชอบ - รมต.ยุติธรรมอนุมัติ	- คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษเห็นชอบ - รมต.ยุติธรรมอนุมัติ	- คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษเห็นชอบ - รมต.ยุติธรรมอนุมัติ	- คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษเห็นชอบ - รมต.ยุติธรรมอนุมัติ	- คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษเห็นชอบ - รมต.ยุติธรรมอนุมัติ	- คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษเห็นชอบ - รมต.ยุติธรรมอนุมัติ	- คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษเห็นชอบ - รมต.ยุติธรรมอนุมัติ	- คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษเห็นชอบ - รมต.ยุติธรรมอนุมัติ

หมายเหตุ * BMC : Behavioral Modification Center

ปฏิบัติงานด้านการลดวันต้องโทษจำคุกและปล่อยตัว ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓
เป้าหมาย

นักโทษเด็ดขาดได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกและปล่อยตัว จำนวน ๑๒,๐๐๐ คน
ตัวชี้วัดโครงการ

นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกและปล่อยตัว กลับมากระทำผิดซ้ำภายใน
๑ ปี หลังการปล่อยตัว ไม่เกินร้อยละ ๑๐

ระยะเวลาดำเนินโครงการ

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ (๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓)

(๒) การนำไปสู่การปฏิบัติ (Do)

การปฏิบัติงานตามกระบวนการงานทัณฑปฏิบัติ กรณีลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ ได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ กฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาด และเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัว ต้องปฏิบัติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และประกาศกรมราชทัณฑ์ เรื่องหลักเกณฑ์การพิจารณาพักการลงโทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งในการปฏิบัติงานมีข้อขัดข้องและอุปสรรคที่ทำให้กระบวนการของการพักการลงโทษหรือการลดวันต้องโทษจำคุกล่าช้า ดังนี้

(๒.๑) การตรวจสอบข้อมูลคดี ประวัติอาชญากร ของผู้ต้องขังแต่ละรายกับสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ หรือสำนักงาน ป.ป.ส. มีความล่าช้า เนื่องจาก สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือ สำนักงาน ป.ป.ส. ต้องตรวจสอบข้อมูลผู้ต้องขังแต่ละราย และจัดส่งเป็นเอกสารรับรอง ให้เรือนจำและทัณฑสถานทุกแห่งทั่วประเทศ ที่ขอตรวจสอบข้อมูลผู้ต้องขัง เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก ก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา

(๒.๒) การไม่มีผู้อุปการะรับรองในการดูแลผู้ต้องขัง หรือผู้เสียหายได้แสดงความ คิดเห็นไม่ให้มีการปล่อยตัว ทำให้ไม่สามารถพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกก่อนครบกำหนดโทษตาม คำพิพากษาได้ เป็นต้น

(๒.๓) จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 เรือนจำและทัณฑสถาน ได้ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานหรือวิธีการฝึกอบรมหรือฝึกวิชาชีพ จากเดิมเชิญวิทยากรภายนอกเข้ามาให้ความรู้ หรือฝึกอบรมหรือฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง เปลี่ยนเป็นใช้วิทยากรภายในเรือนจำแทน ทำให้สามารถแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับการฝึกอบรมได้บางส่วนบางโครงการ เป็นต้น

การปฏิบัติตามมาตรการการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 เรือนจำและทัณฑสถานได้เพิ่มมาตรการเฝ้าระวังต่าง ๆ รวมถึงมาตรการการคัดกรองผู้ต้องขังเข้าใหม่ ผู้ต้องขัง รับย้าย ผู้ต้องขังกลับจากศาล หากพบว่ามีไข้หรือมีอาการเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ เจ้าหน้าที่จะดำเนินการ แจ้งหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ เพื่อทำการวินิจฉัยและรักษาต่อไป และในกรณีที่ไม่มีอาการต้องสงสัย เรือนจำและทัณฑสถาน จะแยกกักตัวเป็นเวลา ๑๔ วัน พร้อมทั้งเฝ้าดูแลและติดตามอาการอย่างใกล้ชิด และมี มาตรการเฉพาะในการดูแลผู้ต้องขังกลุ่มเปราะบางในเรือนจำและทัณฑสถาน ที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ อาทิ ผู้ต้องขังสูงอายุ และผู้ต้องขังที่มีอาการป่วยหรือมีโรคประจำตัว นอกจากนั้นยังมีการณรงค์การทำความสะอาด ภายในเรือนจำ เช่น ห้องเยี่ยมญาติ เรือนนอนห้องครัว หรืออุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มีการสัมผัสเป็นจำนวน

มาก พร้อมทั้งให้ผู้ต้องขังสวมหน้ากากและล้างมือเป็นประจำ เพื่อป้องกันและลดการแพร่กระจายของเชื้อโรค และจัดทำแนวทางให้ความรู้ และข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ต้องขังทุกคนอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของไวรัสที่ก่อให้เกิดโรคโควิด - 19 ตลอดจนอาการและแนวทางการป้องกันโรคในรูปแบบและภาษาที่ผู้ต้องขังเข้าใจ เพื่อลดความวิตกกังวล ตลอดจนส่งเสริมการเฝ้าระวังและสังเกตอาการตนเองอย่างใกล้ชิด

(๓) การติดตาม (Check)

กรมราชทัณฑ์ มีระบบระบบฐานข้อมูลผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นระบบที่กรมราชทัณฑ์ ใช้ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ

(๓.๑) การให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ ให้ความยินยอมให้สามารถติดตามตัวหลังการปล่อยตัวได้ ซึ่งการดำเนินการมี ๒ กรณี ดังนี้

(๓.๑.๑) การปล่อยตัวจากการต้องโทษจำคุกครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา ถ้าหากผู้พ้นโทษไม่ให้ความยินยอมให้ติดตามตัว และไม่แจ้งภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่หลังการพ้นโทษ เรือนจำและทัณฑสถาน ไม่สามารถติดตามตัวผู้พ้นโทษรายนั้นได้ ซึ่งยังไม่มีความหมาย ที่ระบุให้ผู้พ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัวจากการต้องโทษจำคุกครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา ให้แจ้งภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ให้เรือนจำและทัณฑสถาน ให้สามารถติดตามตัวได้ แต่ถ้าหากเป็นผู้พ้นโทษที่ขอรับทุนสวัสดิการผู้ต้องขังเพื่อประกอบอาชีพภายหลังการพ้นโทษ ต้องแจ้งภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ และให้เรือนจำและทัณฑสถานสามารถติดตามตัวและตรวจสอบได้

(๓.๑.๒) การปล่อยตัวจากกรณีพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา (กรณีพิเศษ) มีกฎหมายหรือข้อบังคับให้ผู้พ้นโทษในกรณีดังกล่าว ต้องแจ้งภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ ผู้อุปการะ และอยู่ภายใต้การควบคุมความประพฤติของพนักงานคุมประพฤติ ที่จะช่วยสอดส่องดูแลไปตลอดระยะเวลาจนกว่าจะครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา และหากประพฤติตนไม่ดีหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ จะถูกนำตัวกลับเข้าคุมขังยังเรือนจำตามเดิม โดยสถิติของการปล่อยตัวผู้ต้องขังจากการพักการลงโทษและผิดเงื่อนไขคุมประพฤติ ตามตาราง

สถิติของการปล่อยตัวผู้ต้องขังจากการพักการลงโทษและผิดเงื่อนไขคุมประพฤติ

ปี งบประมาณ	ประเภทการปล่อย		ผิดเงื่อนไขคุมประพฤติ			
	กรณีปกติ	กรณีพิเศษ	กรณีปกติ	ร้อยละ	กรณีพิเศษ	ร้อยละ
๒๕๕๖	๔,๔๒๙	๔,๔๒๘	๓๕๒	๗.๙๕	๓๖๕	๘.๒๔
๒๕๕๗	๕,๕๔๗	๑๓,๖๖๙	๓๕๒	๖.๓๕	๙๘๐	๗.๑๗
๒๕๕๘	๕,๐๕๒	๘,๑๑๔	๑๗๔	๓.๔๔	๑๗๒	๒.๑๒
๒๕๕๙	๙,๙๔๑	๑,๒๓๔	๓๔๒	๓.๔๔	๒๗	๒.๑๙
๒๕๖๐	๒,๖๑๓	๒๓	๖๗	๒.๕๖	๐	๐
๒๕๖๑	๕,๔๓๕	๓๙	๓๓๖	๖.๑๘	๐	๐
๒๕๖๒	๔,๗๒๐	๓,๓๗๓	๑๐๕	๒.๒๒	๑๘	๐.๕๓

(๓.๒) กรมราชทัณฑ์ กำหนดให้เรือนจำและทัณฑสถาน รายงานผลการติดตามผู้ต้องขังที่พ้นโทษ และสามารถกลับไปดำเนินชีวิตในสังคมได้ จำนวน ๒ ครั้ง คือในรอบ ๖ เดือนของปีงบประมาณ และรอบ ๑๒ เดือนของปีงบประมาณ โดยให้เจ้าหน้าที่เรือนจำและทัณฑสถานลงพื้นที่ติดตาม

เยี่ยมบ้านผู้พันโทฯโดยตรง หรือการประสานหน่วยงานเครือข่ายภายนอก เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัด เป็นต้น ลงพื้นที่ติดตามเยี่ยมบ้าน ผู้พันโทฯแทน หรือการติดต่อผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ เช่น Line facebook หรือการโทรศัพท์ เป็นต้น

(๔) การดำเนินการ (Act)

เรือนจำและทัณฑสถานได้มีการปรับตัวและปรับปรุงกระบวนการทำงาน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 และป้องกันมิให้ผู้ต้องขังภายในเรือนจำติดเชื้ไวรัส - 19 ดังนี้

(๔.๑) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปรับใช้ภายในเรือนจำมากขึ้น เช่น ในกรณีกับผู้ต้องขังไม่ต้องเดินทางไปขึ้นศาล ซึ่งมีบางศาล ที่อนุญาตให้ใช้การ Video conference จากเรือนจำไปยังศาลได้ หรือการบริการต่าง ๆ ภายในเรือนจำแบบออนไลน์ เช่น ระบบการจองเยี่ยมเป็นการจองเยี่ยมญาติ ผ่านทางจอภาพ (Video conference) หรือการเยี่ยมญาติผ่านโทรศัพท์มือถือโดยการใช้แอปพลิเคชันไลน์ การส่งจดหมายออนไลน์ การซื้อของหรือสินค้าออนไลน์ของเรือนจำ โดยญาติผู้ต้องขังเป็นผู้สั่งซื้อสินค้า หรือการฝากเงินออนไลน์ เป็นการนำฝากเงินโดยญาติผู้ต้องขัง เป็นต้น ซึ่งระบบต่าง ๆ เหล่านี้มีการพัฒนาและใช้งานอยู่ใบบางเรือนจำที่มีศักยภาพพร้อมทั้งการจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ และพัฒนาระบบการใช้งาน เพื่อรองรับกับความต้องการของผู้ต้องขังได้เป็นอย่างดี

(๔.๒) มีการพัฒนาเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ หรือผู้คุม เพื่อเป็นวิทยากรในด้านการฝึกวิชาชีพ หรือการอบรมให้ความรู้กับผู้ต้องขัง เนื่องจากมิให้บุคคลภายนอกที่เป็นวิทยากรการฝึกวิชาชีพ หรือวิทยากรในการอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ เข้ามาในเรือนจำเพื่อป้องกันมิให้เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา - 19

(๔.๓) มีการพัฒนาระบบการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ต้องขังภายหลังการปล่อยตัว โดยกรมราชทัณฑ์ กำหนดให้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ (ศูนย์ CARE : Center for Assistance to Reintegration and Employment) ขึ้นในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ เพื่อให้บริการกับผู้ต้องขัง ผู้พันโทฯ และญาติผู้ต้องขังในการให้ความช่วยเหลือด้านการมีงานทำเป็นหลัก เช่น การติดต่อกับบริษัท ห้างร้าน ที่ยินดีรับผู้พันโทฯเข้าทำงาน การหาตำแหน่งงานว่างที่เหมาะสม เพื่อรองรับผู้ต้องขังที่จะพ้นโทษ การให้คำแนะนำ การประสานงานให้ความช่วยเหลือในการขอรับทุนประกอบอาชีพจากแหล่งทุนต่าง ๆ และการให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ หรือเป็นศูนย์กลางในการประสานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความช่วยเหลือกรณีเรือนจำและทัณฑสถาน ไม่สามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือได้

๒) โครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19)

(๑) การวางแผน (Plan)

กรมคุมประพฤติมีการวางแผนการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีการกำหนดเป้าหมายวิทยากรแกนนำ และผู้เข้าร่วมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน รายละเอียดดังนี้

กิจกรรมที่ ๑ การอบรมพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

กิจกรรมที่ ๒ การจัดการศูนย์ขวัญแผ่นดิน จำนวน ๕ ครั้ง

กิจกรรมที่ ๓ การคืนคนดีสู่สังคม จำนวน ๓ ครั้ง

กิจกรรมที่ ๔ การบริหารสำนักงาน

๑. ประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานศูนย์ขวัญแผ่นดิน
จำนวน ๔ ครั้ง

๒. การนิเทศการติดตามงานค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินในพื้นที่ ๔ จังหวัด

(๒) การนำไปสู่การปฏิบัติ (Do)

กิจกรรมที่ ๑ พัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหาเสพติด
ในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ระหว่างวันที่ ๒๐
พฤศจิกายน - ๒ ธันวาคม ๒๕๖๒ ณ กองพันทหารช่างที่ ๔ ค่ายจิระประวัติ จังหวัดนครสวรรค์ มีผู้ผ่านการอบรม
จาก ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดตาก สุโขทัย พิษณุโลก พิจิตร จำนวน ๓๘ คน

กิจกรรมที่ ๒ การจัดกิจกรรมศูนย์ขวัญแผ่นดิน ดังนี้

- ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ ระหว่างวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน - ๒ ธันวาคม
๒๕๖๒ ณ กองพันทหารช่างที่ ๔ ค่ายจิระประวัติ จังหวัดนครสวรรค์ มีผู้ติดผู้เสพยาเสพติดเข้าร่วม จำนวน ๒๐๐ คน

- ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดสุโขทัย ระหว่างวันที่ ๖ - ๑๗ มกราคม ๒๕๖๓
ณ อาคารชวนชม มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสุโขทัย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย มีผู้ติด
ผู้เสพยาเสพติด เข้าร่วม จำนวน ๑๐๘ คน

- ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดพิจิตร ระหว่างวันที่ ๑๖ - ๒๗ มกราคม ๒๕๖๓
ณ ศาลาปฏิบัติธรรมภavanaเฉลิมขวัญ วัดพร้าว อำเภอโพธิ์ทะเล จังหวัดพิจิตร มีผู้ติดผู้เสพยาเสพติดเข้าร่วม
จำนวน ๑๒๕ คน

- ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดพิษณุโลก ระหว่างวันที่ ๒๐ - ๓๑ มกราคม ๒๕๖๓
ณ กองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๑๐๔ กรมทหารปืนใหญ่ที่ ๔ ค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ จังหวัดพิษณุโลก มีผู้ติด
ผู้เสพยาเสพติดเข้าร่วม จำนวน ๑๑๑ คน

- ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดตาก ระหว่างวันที่ ๒๐ - ๓๑ มกราคม ๒๕๖๓
ณ หน่วยฝึกทหารใหม่ มณฑลทหารบกที่ ๓๑๐ ค่ายชิรปราการ จังหวัดตาก มีผู้ติดผู้เสพยาเสพติดเข้าร่วม
จำนวน ๑๒๘ คน

กิจกรรมที่ ๓ การคืนคนดีสู่สังคม ดังนี้

- การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างกลไกการคืนคนดีสู่สังคมที่มีประสิทธิภาพ
ระหว่างวันที่ ๒๖ - ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ ณ โรงแรมไม้หอมรีสอร์ท อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
มีผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๘๕ คน

- การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทบทวนกลไกการคืนคนดีสู่สังคม ระหว่างวันที่ ๖-๗
มีนาคม ๒๕๖๓ ณ โรงแรมไม้หอมรีสอร์ท อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีผู้เข้าร่วมจำนวน ๖๐ คน

กิจกรรมที่ ๔ การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานศูนย์ขวัญแผ่นดิน
วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมสำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดพิษณุโลก มีผู้เข้าร่วม จำนวน ๒๕ คน

(๓) การติดตาม (Check)

กรมคุมประพฤติดำเนินการตามแผนงานโครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ดังนี้

(๓.๑) สร้างวิทยากรแกนนำ ๕ จังหวัด พื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง จำนวน ๓๘ คน และวิทยากรแกนนำผู้ผ่านการอบรมสามารถถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินงานโดยการวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้มเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดในแต่ละพื้นที่ได้

(๓.๒) มีผู้เข้าร่วมอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน จำนวน ๖๗๒ คน เพศชาย ร้อยละ ๙๒.๔๐ และเพศหญิง ร้อยละ ๗.๖๐ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๑๘- ๓๖ ปี ร้อยละ ๖๒.๔๖ ระดับการศึกษาสูงสุด คือ ปฐมศึกษา ร้อยละ ๓๙.๘๕ และพบว่ากึ่งหนึ่งมีอาชีพรับจ้างทั่วไป สำหรับเหตุผลที่เข้าร่วมค่ายศูนย์ขวัญฯ พบว่าสมัครใจเข้าร่วมเอง ร้อยละ ๔๒.๖๒ รองลงมาเป็นผู้ถูกคุมความประพฤติ ที่ทำสำนักงานคุมประพฤติให้เข้าร่วมกิจกรรมในค่ายฯ ร้อยละ ๓๑.๓๐

(๓.๓) มีแนวทางการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ อยู่ระหว่างการสร้างห้อง WAR ROOM ในการจัดเก็บข้อมูล เบื้องต้น พบว่า มีข้อมูลในรูปแบบ Excel และการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรม SPSS

(๓.๔) กรมคุมประพฤติ ดำเนินการติดตามผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน จำนวน ๕ จังหวัด ได้แก่ สุโขทัย พิจิตร พิษณุโลก ตาก และนครสวรรค์ โดยมีผลการติดตาม ดังนี้

- ด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจดีขึ้น น้ำหนักเพิ่มขึ้น แข็งแรงขึ้น ไม่ทรุดโทรมเหมือนก่อนที่จะเข้าค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน ส่วนหนึ่งมาจากการหยุด/ห่างการใช้ยาเสพติดในช่วงที่อยู่ในค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน

- ด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น เช่น พูดจาสุภาพไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว มีเหตุผล อารมณ์เย็น มีความรับผิดชอบช่วยเหลืองานบ้านงานเรือน นอกจากนี้คนในครอบครัวที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในค่ายฯ ก็มีความเข้าใจลูกหลานที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากขึ้น

- ด้านความสัมพันธ์ในชุมชนดีขึ้น ชุมชนมีความไว้วางใจ/เชื่อใจผู้ผ่านค่ายฯ มากขึ้น เห็นได้จากคนในชุมชนเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครและเข้าร่วมจิตอาสาต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้กลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดีต่อไป เช่น เยาวชนอาสา ชูรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน อาสาสมัครทหารพราน เป็นต้น

(๔) การดำเนินการ (Act)

ผลสำเร็จของโครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยการสร้างวิทยากรแกนนำ ๕ จังหวัดพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง จำนวน ๓๘ คน วิทยากรแกนนำสามารถถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สามารถวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้มปัญหายาเสพติดหรือผู้ติดยาเสพติดในระดับพื้นที่ รวมทั้ง นำองค์ความรู้กระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด และทักษะในการจัดค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินไปดำเนินการจัดทำค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินในจังหวัดของตนเองได้ ทั้งนี้ วิทยากรแกนนำในรุ่นที่ ๑

สามารถไปถ่ายถอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดทำค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินให้กับวิทยากรแกนนำ
ในรุ่นที่ ๒

๓. สรุปภาพรวมข้อค้นพบจากการตรวจสอบและประเมินผลตามประเด็น (Issue)

การตรวจสอบฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่สะท้อนตามยุทธศาสตร์ชาติ

๓.๑ ข้อดี

๑) กระบวนการด้านทัศนคติปฏิบัติ กรณีการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ
และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
(โควิด - 19)

(๑) ผู้ต้องขังที่อยู่ในการควบคุมตัวภายในเรือนจำและทัณฑสถาน จะได้รับการปฏิบัติและ
การพัฒนาพฤตินิสัยที่เหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละราย ซึ่งความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ด้านที่ ๓
การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ต้องขังและผู้ที่จะได้รับการปล่อยตัวจากสถานที่
ควบคุม กระทรวงยุติธรรมโดยเรือนจำและทัณฑสถาน จะมีการจัดทำแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังรายบุคคล
(Sentence Plan) โดยการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังและกำหนดโปรแกรมพัฒนาหรือกำหนดหลักสูตรสำหรับ
การพัฒนาพฤตินิสัยอย่างเหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังแต่ละรายที่มีความแตกต่างกันในสาเหตุของการกระทำผิด
ความสนใจ ทักษะ ความชำนาญ พฤติการณ์ในการกระทำผิด และเป้าหมายหลังพ้นโทษ รวมทั้งการจัด
หลักสูตรเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ซึ่งผู้ต้องขังแต่ละรายจะได้รับการพัฒนาทางด้านจิตใจ ส่งเสริมคุณธรรม
จริยธรรม และสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๐ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและ
วัฒนธรรม โดยผู้ต้องขังได้รับการพัฒนาทางด้านจิตใจ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม โดยเรือนจำและทัณฑสถาน
ได้จัดให้มีการอบรมการพัฒนาจิตใจ การฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง และมีการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยนำหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ เพื่อให้บุคคลกลุ่มนี้เมื่อได้รับการปล่อยตัวสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับ
สังคมได้อย่างปกติสุข ไม่กระทำผิดซ้ำ และเป็นบุคคลที่สังคมยอมรับได้

(๒) ผู้ต้องขังที่อยู่ในการควบคุมตัวภายในเรือนจำและทัณฑสถาน ได้รับการดูแลด้าน
สุขภาพอย่างสอดคล้องเหมาะสม ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ในประเด็นความเสมอภาคและ
หลักประกันทางสังคมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยเรือนจำและทัณฑสถาน ได้ปฏิบัติตามมาตรการการ
เฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 โดยมาตรการการคัดกรองผู้ต้องขังเข้าใหม่
ผู้ต้องขังรับย้าย ผู้ต้องขังกลับจากศาล หากพบว่ามีไข้หรือมีอาการเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ เจ้าหน้าที่จะ
ดำเนินการแจ้งหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ เพื่อทำการวินิจฉัยและรักษาต่อไป และในกรณีที่ไม่มีอาการต้องสงสัย
เรือนจำและทัณฑสถาน จะแยกกักตัวเป็นเวลา ๑๔ วัน พร้อมทั้งเฝ้าดูแลและติดตามอาการอย่างใกล้ชิด และมี
มาตรการเฉพาะในการดูแลผู้ต้องขังกลุ่มเปราะบางในเรือนจำและทัณฑสถาน ที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ อาทิ
ผู้ต้องขังสูงอายุ และผู้ต้องขังที่มีอาการป่วยหรือมีโรคประจำตัว ซึ่งพบว่า ณ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ไม่มี
ผู้ต้องขังภายในเรือนจำและทัณฑสถานติดเชื้อโควิด - 19

**๒) โครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของ
เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19)**

(๑) สร้างทีมวิทยากรแกนนำ ๕ จังหวัดพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง จำนวน ๓๘ คน มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด และมีความเข้าใจสามารถวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้มปัญหายาเสพติด หรือผู้ติดยาเสพติดในระดับพื้นที่ และสามารถขยายผลสร้างเครือข่ายวิทยากรในพื้นที่ รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์การแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน

ทั้งนี้ การพัฒนาวิทยากรแกนนำสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านความมั่นคง เป้าหมาย ข้อ ๒.๒ บ้านเมืองมีความมั่นคงทุกมิติและทุกระดับ โดยพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมตระหนักรู้เรื่องความมั่นคงและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเสพติด ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินตลอดจนการส่งเสริมอาชีพเพื่อการมีงานทำและรายได้ที่เพียงพอ

(๒) ผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินได้รับการบำบัดฟื้นฟูยาเสพติด โดยผ่านกระบวนการอบรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และทักษะอาชีพ ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ฝึกระเบียบวินัย การเป็นพลเมืองดีและการช่วยเหลือสังคม การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การสร้างจิตสำนึกรักและเคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยการฝึกอาชีพได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การปลูกผักสวนครัว ข่างยนต์ เป็นต้น ซึ่งสามารถช่วยลดการกลับไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด และสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข

ทั้งนี้ การบำบัดฟื้นฟูยาเสพติดสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านความมั่นคง เป้าหมาย ข้อ ๒.๒ บ้านเมืองมีความมั่นคงทุกมิติและทุกระดับ โดยการสร้างเสริมความสงบสุขเรียบร้อยและสันติสุขให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติ ประชาชนอยู่ดีมีสุขมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสังคมมีความเข้มแข็งพร้อมที่จะแก้ปัญหาของประเทศ

(๓) ผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน ได้รับการเสริมสร้างทักษะในการประกอบอาชีพ และสนับสนุนส่งเสริมให้มีอาชีพ ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทของแต่ละพื้นที่ เช่น การตรวจซ่อมบำรุงเครื่องปรับอากาศ งานตรวจและเดินสายไฟในอาคาร เป็นต้น ซึ่งช่วยป้องกันปัญหาการกลับไปกระทำผิดซ้ำ และสร้างความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของตนเอง รวมทั้งเป็นทางเลือกในการนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ

ทั้งนี้ การเสริมสร้างทักษะในการประกอบอาชีพ สอดคล้องกับกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เป้าหมาย ข้อ ๒.๓ เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ โดยส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีขีดความสามารถในการจัดการวางแผนชีวิต สุขภาพ ครอบครัว การเงินและอาชีพ อันเป็นการสร้างการเรียนรู้จากภายในเพื่อสร้างคนที่มีระบบคิดที่มีเหตุผลและพึ่งตนเองได้ ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(๔) การติดตามผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน โดยใช้แบบสอบถามหลังจากการอบรม ๑ เดือน พบว่า ผู้ผ่านการอบรมได้รับการยอมรับจากครอบครัวดีขึ้น ร้อยละ ๙๕.๑๔ โดยการนำครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน ช่วยให้มิปฏิสัมพันธ์ภาพที่ดีกับคนในครอบครัว

นอกจากนี้บางครอบครัวที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน มีความเข้าใจกระบวนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในการเข้ารับการบำบัด

ทั้งนี้ การได้รับการยอมรับจากครอบครัวดีขึ้น สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เป้าหมาย ข้อ ๒.๒ สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต โดยการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้าน กาย ใจ สติปัญญาและสังคม มุ่งเน้นการเสริมสร้างการจัดการสุขภาวะในทุกรูปแบบ ที่นำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และมีทักษะด้านสุขภาวะที่เหมาะสม

(๕) กิจกรรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินสามารถลดจำนวนผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด แต่ยังแฝงนัยยะของการตัดวงจรยาเสพติดโดยการนำผู้เสพยาเข้าร่วมโครงการเป็นระยะเวลา ๑๒ วัน ซึ่งผู้เสพบางรายเป็นผู้ค้า ทำให้จำนวนเงินที่ไหลเวียนในวงจรรยาเสพติดในพื้นที่ต้องหยุดลงชั่วคราว รวมทั้งสามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากผู้ผ่านการอบรมเพื่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องนำมาขยายผลสู่การจับกุม ผู้ค้า และผู้เสพยาเสพติดต่อไป

ทั้งนี้ การลดจำนวนผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านความมั่นคง เป้าหมาย ข้อ ๒.๒ บ้านเมืองมีความมั่นคงทุกมิติและทุกระดับ โดยยกระดับวิธีการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายการฝึกกำลังคนและทรัพยากรให้มีส่วนร่วมแบบบูรณาการอย่างแท้จริง และเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและประชาชนที่ส่งผลต่อความมั่นคงต่าง ๆ

๓.๒ ข้อบกพร่อง

๑) กระบวนการด้านพัฒนาปฏิบัติ กรณีการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19)

(๑) นักโทษเด็ดขาด ที่ได้รับการพักการลงโทษ หากไม่มีผู้อุปการะ หรือขาดครอบครัวรองรับ ก็จะไม่ได้รับการพิจารณาให้ได้รับการพักการลงโทษตามคำพิพากษา ซึ่งทำให้เป็นภาระของรัฐที่จะต้องดูแลและเลี้ยงดูต่อไปจนครบกำหนดโทษ

(๒) กระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง ยังไม่บรรลุเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรม ในประเด็นการกระทำผิดซ้ำของผู้ผ่านการพัฒนาพฤตินิสัยลดลง ค้นพบว่าภายในระยะเวลา ๓ ปีแรก ของนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัว มีการกระทำผิดซ้ำเพิ่มขึ้นตามจำนวนปีที่ได้รับการปล่อยตัว

(๓) ขาดการบูรณาการข้อมูลระหว่างกรมราชทัณฑ์ สำนักงาน ป.ป.ส. และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทำให้กระบวนการพิจารณาพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา เกิดความขัดข้อง การพิจารณาการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของคณะกรรมการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาล่าช้า และเกิดข้อบกพร่องผิดพลาด เช่น การปล่อยตัวรายนายสมคิด พุ่มพวง นักโทษรายสำคัญ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ซึ่งคณะกรรมการฯ ขาดข้อมูลสำคัญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพิจารณาการปล่อยตัว เมื่อมีการกระทำผิดซ้ำของผู้พ้นโทษ ซึ่งทำให้เสียชื่อเสียงและอาจจะทำให้ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระทรวงยุติธรรมลดลง เป็นต้น

(๔) อุปกรณ์หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ มีจำกัดหรือไม่เพียงพอต่อความต้องการให้บริการประชาชน ซึ่งเกิดจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ซึ่งส่วนราชการต้องมีการปรับเปลี่ยนในการ

ให้บริการประชาชนผ่านระบบออนไลน์ และมาตรการการเว้นระยะห่างทางสังคมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด -19 เข้าสู่เรือนจำและทัณฑสถาน เช่น การให้บริการเยี่ยมญาติผ่านระบบออนไลน์ โดยให้ญาติดำเนินการนัดหมายล่วงหน้าและจำกัดเวลาของการเยี่ยมผู้ต้องขังแต่ละราย ซึ่งจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการมีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอต่อการให้บริการดังกล่าว เป็นต้น

๒) โครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19)

(๑) การพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำยังไม่มี การติดตามและการประเมินผลการปฏิบัติงานสร้างเครือข่ายวิทยากรในพื้นที่ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์แก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตรวิทยากรแกนนำเพิ่มเติม เพื่อยกระดับศักยภาพวิทยากรแกนนำให้สามารถถ่ายทอดความรู้ และนำมาปรับใช้ในการทำกิจกรรมในค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินพื้นที่อื่น

(๒) โครงการยังไม่มีแผนบริหารความเสี่ยงหรือแผนรองรับการดำเนินงานภายใต้สถานการณ์วิกฤต จึงทำให้แผนการดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่โครงการกำหนด เช่น โครงการกำหนดจัดประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานศูนย์ขวัญแผ่นดิน จำนวน ๔ ครั้ง แต่ดำเนินการจัดประชุมได้ ๑ ครั้ง

(๓) ข้อมูลผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินยังไม่มี การบริหารจัดการฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อสามารถที่จะนำไปวิเคราะห์และประมวลผลสำหรับการดำเนินโครงการครั้งต่อไปในพื้นที่อื่น และเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพยาเสพติด รวมทั้งการติดตามและดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๔) การบูรณาการและประสานความร่วมมือข้อมูลเกี่ยวกับวิทยากรแกนนำและผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินกับสำนักงานยุติธรรมจังหวัด และหน่วยงานในพื้นที่เกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดยังไม่เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

๔ ข้อเสนอแนะ

๔.๑. ประเด็นที่ต้องการให้หัวหน้าส่วนราชการนำไปดำเนินการปรับปรุง

๑) กระบวนการด้านพัฒนาปฏิบัติ กรณีการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19)

(๑) เพื่อแก้ไขปัญหานักโทษเด็ดขาด มีคุณสมบัติได้รับการพักการลงโทษ แต่ไม่มีผู้อุปการะ หรือไม่มีครอบครัวรองรับ กระทรวงยุติธรรมอาจพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น แต่ต้องมีการนำมาตราการเสริมอื่น ๆ ควบคู่กัน เช่น การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้กับกลุ่มผู้ต้องขังดังกล่าว เป็นต้น

(๒) หลักสูตรการฝึกวิชาชีพ และแรงงานรับจ้างผู้ต้องขัง ควรเป็นหลักสูตรที่เพิ่มทักษะฝีมือในวิชาชีพที่ผู้ต้องขังมีความถนัด รวมถึงยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงานผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับทักษะฝีมือในวิชาชีพที่ถนัด และเหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงาน เช่น ในอนาคต สังคมไทยเป็นสังคมที่มีผู้สูงอายุมากขึ้น หากผู้สูงอายุต้องการคนดูแลตนเอง โดยที่ลูกหลานไม่มีเวลา และไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในครอบครัวได้ หากกรมราชทัณฑ์จัดอบรมหรือฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังหญิงที่มีจิตใจรักงานด้านบริการ และ

ให้มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งมีหน่วยงานให้การรับรองในการประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ ซึ่งจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะให้ผู้พ้นโทษสามารถประกอบอาชีพ มีรายได้ โดยพึ่งพาตนเองได้และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข รวมถึงไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก เป็นต้น

(๓) ควรมีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเพื่อเสริมการปฏิบัติงาน ได้แก่ ระบบการคัดกรองโดย AI (Artificial Intelligence) ซึ่งสามารถคัดกรองข้อมูลผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประกอบการพิจารณาพักการลงโทษ อย่างถูกต้องแม่นยำ โดยต้องมีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างกรมราชทัณฑ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมคุมประพฤติ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และศาลยุติธรรม ซึ่งคาดว่าจะประโยชน์มาก หากได้รับการส่งเสริมในระดับนโยบาย เพื่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องนี้ ส่งผลการดำเนินงานมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

(๔) กระทรวงยุติธรรม ควรมอบหมายให้ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงยุติธรรม เช่น สำนักงานกิจการยุติธรรม เป็นต้น เป็นเจ้าภาพหลัก ในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดมาตรการการให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้พ้นโทษหรือผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา ให้มีอาชีพ รายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว เช่น การกำหนดมาตรการการสร้างแรงจูงใจให้มีผู้จ้างงานผู้พ้นโทษมากขึ้น มีการประกันความเสียหายกรณีที่ผู้พ้นโทษทำผิดเงื่อนไขข้อตกลงที่ได้ทำสัญญาตกลงกันไว้ โดยการกำหนดวงเงินชดเชย หรือการประกันความเสียหายอยู่ในวงเงินหรือขอบเขตที่เหมาะสม เป็นต้น

(๕) การดำเนินการพักการลงโทษ ควรต้องมีการพิจารณาดำเนินการกลับกรองตามกฎเกณฑ์ที่มีอยู่อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเด็นเรื่องความเห็นจากครอบครัวผู้เสียหาย ซึ่งจะเป็นประเด็นทางสังคม และอาจจะมีคำถามจากสังคมได้

(๖) กระทรวงยุติธรรมร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรศึกษาระบบการลบประวัติอาชญากร โดยกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการลบประวัติอาชญากร เพื่อให้โอกาสผู้พ้นโทษสามารถอยู่ในสังคมและสามารถประกอบอาชีพต่อไปได้ ซึ่งจะทำให้โอกาสผู้พ้นโทษกระทำผิดซ้ำลดลง

๒) โครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19)

(๑) กรมคุมประพฤติควรมีระบบการติดตามและประเมินผลวิทยากรแกนนำที่ขยายผลสร้างเครือข่ายวิทยากรในพื้นที่ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์แก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตรวิทยากรแกนนำเพิ่มเติม เพื่อยกระดับศักยภาพวิทยากรแกนนำให้สามารถถ่ายทอดความรู้และนำมาปรับใช้ในการทำกิจกรรมในค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินพื้นที่อื่น รวมทั้ง ควรศึกษาวิเคราะห์ชุดเครื่องมือ (Toolkits) สำหรับใช้ในการติดตามประเมินผลที่มีรายงานผลทางวิชาการรองรับมีความน่าเชื่อถืออย่างมีมาตรฐาน

(๒) ผู้รับผิดชอบโครงการควรมีแผนบริหารความเสี่ยง หรือแผนบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan : BCP) รองรับการดำเนินงานภายใต้สถานการณ์วิกฤต เช่น การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) เพื่อให้แผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด รวมทั้ง ควรมีการติดตามแผนการดำเนินโครงการที่กำหนดอย่าง

ครบถ้วน หากไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่กำหนดไว้ในช่วงเวลาดังกล่าวควรมีการปรับปรุงแผนการดำเนินโครงการรองรับเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

(๓) กรมคุมประพฤติควรมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูล เพื่อรองรับข้อมูลผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน โดยนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลเพื่อการปฏิบัติงานในการติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูลส่งต่อในการดำเนินโครงการรุ่นถัดไป พร้อมทั้งส่งต่อข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพยาเสพติดได้อย่างรวดเร็ว

(๔) กรมคุมประพฤติควรร่วมกับสำนักงานยุติธรรมจังหวัด ศูนย์ยุติธรรมชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนป้องกันอาชญากรรมซึ่งสอดคล้องกับแผนงานบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ โดยร่วมจัดทำข้อเสนอโครงการในพื้นที่จังหวัดเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) พิจารณา ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับกรอบแนวทางป้องกันอาชญากรรม คือ การป้องกันอาชญากรรมด้วยการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ (มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๐)

๔.๒ ประเด็นที่ต้องการให้คณะรัฐมนตรีตัดสินใจ

-ไม่มี-

๕ สรุปประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากประเด็นที่ตรวจสอบ (Better Life)

๑) กระบวนการด้านทัศนคติปฏิบัติ กรณีการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19)

กระบวนการด้านทัศนคติปฏิบัติ กรณีการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ และผลกระทบจากมาตรการการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด - 19 โดยมีเป้าประสงค์ของโครงการฯ คือ นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวจากการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก ไม่มีการกระทำผิดซ้ำและมีอาชีพ และป้องกันมิให้เกิดการแพร่ระบาดของ โควิด - 19 เข้าสู่เรือนจำและทัณฑสถาน ซึ่งการดำเนินงานของกระบวนการด้านทัศนคติปฏิบัติ กรณีการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ ได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ กฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาด และเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และประกาศกรมราชทัณฑ์ เรื่องหลักเกณฑ์การพิจารณาพักการลงโทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งจากประเด็นการตรวจสอบดังกล่าว ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ คือ

(๑) ให้ประชาชนมีความมั่นใจว่า นักโทษเด็ดขาดที่จะได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา มีการผ่านกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัย การพัฒนาจิตใจ และการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต่าง ๆ ตามแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังรายบุคคล (Sentence Plan) รวมถึงมีการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขัง เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับครอบครัวและสังคมได้

(๒) นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา ซึ่งมีใช่เป็นคดีที่ร้ายแรง หรือคดีที่สะท้อนขวัญของสังคม หากสังคมหรือประชาชนให้โอกาสกลุ่มคนเหล่านี้ มีอาชีพ มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว เชื่อได้ว่าจะสามารถคืนคนดีสู่สังคมได้

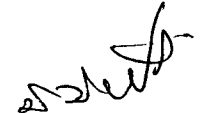
๒) โครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน และผลกระทบจากมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19)

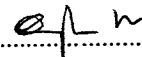
(๑) การดำเนินงานของค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินด้วยกระบวนการฝึกอบรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และฝึกทักษะอาชีพ สามารถช่วยให้ผู้ติดยาเสพติดได้รับการบำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ ส่งผลให้ประชาชนและชุมชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ช่วยลดการติดยาเสพติดและการแพร่ระบาดของยาเสพติด และลดปัญหาอาชญากรรมในสังคม รวมทั้งป้องกันการกลับมากระทำผิดซ้ำ

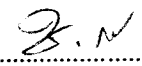
(๒) ผู้ติดยาเสพติดสามารถปรับเปลี่ยนความคิด ทัศนคติ และพฤติกรรม รวมทั้งได้รับการเสริมสร้างทักษะในการประกอบอาชีพผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินช่วยให้มีอาชีพที่สุจริตทำให้ชุมชนและสังคมเกิดความเชื่อมั่น ยอมรับ และให้โอกาสผู้ผ่านการอบรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน จึงทำให้ผู้ที่เคยติดยาเสพติดพร้อมที่จะกลับมาเป็นคนดีของสังคมต่อไป

ส่วนที่ ๓ การลงนามรับรองรายงาน (เป็นการลงนามทั้งคณะ)

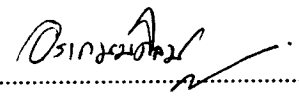
ลงชื่อ .....
(ศาสตราจารย์พิเศษรองทอง จันทรางศุ)
ประธานกรรมการ

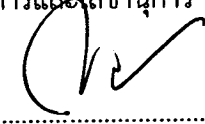
ลงชื่อ .....
(นายনীที เปรมรัมย์)
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ลงชื่อ .....
(นายพิชญ์โรจน์ พลบูรณ์การ)
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ลงชื่อ .....
(นายชาตรี โชไชย)
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ลงชื่อ .....
(นางสาวกาญจนามาส ชำนาญกิจ)
กรรมการและเลขานุการ

ลงชื่อ .....
(นางอรเกษมศิลป์ จีรวังวงศ์)
กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ลงชื่อ .....
(นายณรงค์ฤทธิ์ บุญเกิน)
กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ